

Sayıştay'ın Yargılama Fonksiyonu ve Sayıştay Yargısında Kanun Yolları*

Mustafa TAYTAK**, Süreyya SAKINÇ***

ÖZ

Bağımsız ve tarafsız olan mahkemelerin yargılama sonucunda verdikleri kararlarda hukuka aykırılıkların, yargısal hataların, davacı ya da davalı tarafa yapılan haksızlıkların bulunması söz konusu olabilmektedir. Bu bağlamda ortaya çıkan ve hukuka aykırı olduğu düşünülen yargılama sonuçlarının incelenmesi, tekrar gözden geçirilmesi hukukun doğru uygulanması adına önemli bir müessese olarak karşımıza çıkmaktadır. İşte yargılama sonucunda ortaya çıkan ve hatalı olduğu düşünülen kararlarda yaşanan ihtilafların çözülmesi amacıyla başka bir mercii önüne getirilen yasal çareye kanun yoluna başvurma ya da kanun yolu davası adı verilmektedir. Çalışmamızda hesap yargılaması olarak da ifade edilen Sayıştay yargılaması sonucu kendileri aleyhine haksız karar verildiğini düşünenlerin gidebilecekleri kanun yolları 6085 sayılı Yeni Sayıştay Kanunu ve ikincil mevzuatlar kapsamında değerlendirilecektir. Bu bağlamda Sayıştay yargılaması kapsamındaki kanun yollarının değişen ve aksayan yönleri ortaya konularak öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sayıştay Kanunu, Sayıştay Yargılaması, Kanun Yolları

JEL Sınıflandırması: H83, K49

Judgement Function of the Court of Account and Legal Remedies in the Court of Accounts Judgement

ABSTRACT

There may be contradictions in law, judicial errors, injustice to the plaintiff or the defendant in the decisions of the courts as a result of the proceedings. In this context, the examination of the results of the judicial proceedings, which are considered to be contrary to the law, comes out as an important institution for the proper application of the law. Here is referred to as a procedural law or court case, which is brought before another authority in order to resolve the disputes that arise in the conclusions of the proceedings and which are deemed to be erroneous. In the case of the Court of Accounts, which is also referred to as an account judge in our work, the ways in which those who think that they are unfairly determined against them will be evaluated within the scope of the new Court of Accounts Law No. 6085 and secondary legislation. In this context, the changing and defunct aspects of the law roads within the scope of the Court of Accounts will be set forth and proposals will be presented.

Keywords: Court of Accounts Law, Court of Accounts Judgment, Legal Remedies

JEL Classification: H83, K49

Geliş Tarihi / Received: 08.12.2017 Kabul Tarihi / Accepted: 27.12.2017

* Bu makale çalışması Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde Maliye Anabilim Dalında Doktora Tezi olarak kabul edilen "Kamu Giderlerinde Yargı Denetiminin Etkinliği (Danışman: Prof. Dr. Süreyya SAKINÇ)" adlı doktora tezinden türetilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Uşak Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü, mustafa.taytak@usak.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0987-1123>

*** Prof. Dr., Celal Bayar Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü Emekli Öğretim Üyesi, ssakinc@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3671-2002>

1. GİRİŞ

Mahkemeler, adaleti yerine getirme noktasında hem yargılama aşamasında hem de yargılama sonucunda verdikleri kararlarla çok önemli bir rol üstlenmiş bulunmaktadır. Ancak mahkemelerde hâkimlerin verdikleri kararlarda istemeseler dahi hukuka aykırılıklar, hatalar ya da haksızlıklar bulunması söz konusu olabilmektedir. Bu haksız uygulamaların giderilmesine yönelik getirilmiş olan en önemli müesseselerden birisi de mahkeme kararlarına karşı gidilebilecek olan kanun yollarıdır.

Mahkemelerin verdikleri kararları inceleme yetkisi yani kanunla belirlenmiş olan kanun yollarına gidebilme yetkisi, yine yargı mercilerine aittir. Yargı mercilerince verilen kararlarda oluşan hata veya hukuka aykırılıklar sübut sorunu ve hukuki sorun konusundaki hata veya hukuka aykırılıklardır. Yargı mercilerince verilen bir kararın hatalı ya da hukuka aykırı olmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlığın giderilmesi noktasında tekrar yargı mercilerine gönderilmesi şeklindeki yasal çare (Yurtcan, 2005: 449); “kanun yoluna başvurma” ya da “kanun yolu davası” olarak adlandırılmaktadır (Toroslu, 2001: 288; Yüce, 1968: 69-70; Aydın, 2006: 61-62). Ancak şunu belirtmek gerekir ki kanun yollarına başvurma yetkisi sınırsız bir yetki değildir. Hukuk literatürüne baktığımızda da mahkemece verilen kararların kesinleşmesi için en fazla iki ya da üç (istinaf/temyiz vb.) kanun yolunun kabul edilmiş olduğunu görmekteyiz (Kuru vd., 2001: 723).

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu ile birlikte mali sistemimizde köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden Türk Sayıştay’ı da nasibini almıştır. Bu bağlamda 6085 sayılı Sayıştay Kanunu ve bu kanunla ilgili ikincil mevzuatlarla birlikte mali sistemimizdeki değişikliklere devam edilmiştir. Bu çalışma ile mali sistemimizde meydana gelen değişiklikler kapsamında Sayıştay’ın yargı sistemimizdeki yeri ve Sayıştay yargısı tarafından verilen nihai kararların hukuka uygunluğunun denetlenmesi amacıyla öngörülen kanun yolları ele alınacaktır. Bu kapsamda Sayıştay yargısında yer alan kanun yolları eleştirel bakış açısıyla değerlendirilecek, Sayıştay yargısında kanun yolları uygulamasının 832 sayılı eski Sayıştay Kanunu ve 6085 sayılı yeni Sayıştay Kanunu kapsamında genel bir değerlendirilmesi yapılacaktır.

2. HUKUK SİSTEMİMİZDE KANUN YOLU KAVRAMI VE ÇEŞİTLERİ

Yargılama hukukunda, mahkemelerin nihai kararlarının üst mahkeme tarafından denetlenmesi işlemine kanun yolu adı verilmektedir (Çağlayan, 2015: 701; Akyıldız, 2015: 13). Kanun yolu davanın taraflarına tanınan hukuksal bir yoldur (Gözübüyük, 1991: 438). Dolayısıyla kanun yolu kavramından anladığımız, ilk derece mahkemesi tarafından verilmiş olup da yanlış olduğunu düşündüğümüz bir kararın yeniden incelenmesinin sağlanması adına taraflara verilmiş olan bir haktır.

Hukuk sistemimizde iki çeşit kanun yolu bulunmaktadır. Bunlardan ilki normal (adi) kanun yolları, ikincisi ise fevkalade (olağanüstü) kanun yollarıdır*.

Normal (adi) kanun yolları; mahkemece verilmiş olan ilamların kesinleşmesine mani olan kanun yollarıdır. Yani söz konusu kanun yoluna başvurulması halinde, hakkında kanun

---

* **Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararı (YCGK) 17.03.1998-6/18-19;** “Bir karar aleyhine ilgili herkes tarafından gerek maddi gerekse hukuka aykırılık iddiası ile bir yasal çareye başvurulabiliyorsa bu olağan bir kanun yolu olarak nitelendirilir. Olağanüstü kanun yolu ise ancak olağan kanun yolu tükenince gidilebilen ve yalnızca sonuca etkili bir hukuki sorunun incelenebileceği yasal son çaredir. Bir kanun yolunun olağanüstü olarak değerlendirilebilmesinin, itiraz nedenleri yönünden de bazı sınırlamaları beraberinde getirmesi kaçınılmazdır”.

yoluna başvuru nihai karar bu yollardan geçmeden kesinleşmiş olmaz. Bu bağlamda normal kanun yolu, daha kesinleşmemiş nihai kararlar için tanınmış olan bir yoldur. Dolayısıyla taraflarca normal kanun yoluna süresi içinde gidilmezse veya gidilir de verilen karar onanır ve gidilebilecek başka kanun yolu da kalmamışsa karar kesinleşmiş olur (Kuru vd., 2001: 724).

Fevkalade kanun yolu ise kesinleşmiş bir hükme karşı gidilebilecek kanun yollarına verilen bir isimdir. Hukuk sistemi içerisinde süresi içerisinde normal kanun yollarına gidilmemesi ya da normal kanun yollarına gidilmesi durumunda yargılama yollarının tüketilmesi halinde hüküm kesinleşmiş olmaktadır. Kesinleşmiş hükümlere karşı aynı konuda, aynı kanun sebebine dayanılarak tekrar dava açılmayacaktır. Ancak bazen ağır usul hataları neticesinde verilmiş olan yanlış hükümlerin kaldırılması ya da değiştirilmesi gerekecektir. İşte bu durumu sağlamak için, normal olmayan (fevkalade) bir kanun yolu kabul edilmiştir. Bu kanun yoluna verilen isim ise yargılamanın iadesi (yenilenmesi) dir (Kuru vd., 2001: 724).

Kanun yollarına başvurma bazı genel şartlara tabi tutulmuştur. Bu şartlar daha çok normal kanun yollarına başvurulması için gerekli olmakla beraber niteliğine aykırı düşmedikçe, fevkalade kanun yolu olan yargılamanın iadesi için de geçerlidir. Kanun yollarına başvurabilmenin belirli temel şartları vardır. Bu şartlar; hukuki yarar şartı, kanun yoluna başvurunun belirli bir süreye tabi olması ve kanun yoluna başvurmada feragat etmeden oluşmaktadır.

Bu şartlardan ilki kanun yoluna başvurmada hukuki bir yarar elde edilmesidir. Dava açmada aranılan hukuki yarar şartı kanun yoluna başvurmada da aranmaktadır. Yani taraflardan birisinin kanun yoluna başvurabilmesi için kararın kaldırılması veya değiştirilmesi durumunda bir yararın bulunması gerekmektedir. Buna göre davacı ve/veya davalı mahkeme tarafından kendi lehine verilmiş olan bir hükmü kural olarak temyiz edemeyecektir (Göncüler, 1995: 68).

Genel şartlardan ikincisi ise, tüm kanun yollarında başvuru süresinin tahdidi olarak belli bir süreyle sınırlı tutulmasıdır (Alangoya, 2001: 24; Deliduman, 2006: 1537). Dolayısıyla mevzuatta belirlenen süreler içerisinde muhalif olunan karara karşı kanun yoluna başvurulmazsa kanun yoluna başvuru hakkı düşecektir. Ayrıca geçirilen süre normal kanun yolu süresi ise bununla karar kesinleşmiş olacaktır[†].

Genel şartlardan sonuncusu ise, kanun yoluna başvuru hakkından feragattir. Feragat, temyiz (veya karar düzeltme) isteminin geri alınması (temyizden veya karar düzeltmeden vazgeçilmesi) manasına gelmektedir. Bu bağlamda davaya taraf olanlardan biri, temyiz hakkı doğduktan sonra (temyiz süresi içinde) temyiz hakkından feragat edebilir ve böylece karar kesinleşmiş olur. Bu durumun davadan feragat ile karıştırılmaması gerekir (Kuru vd., 2001: 726-727).

Yukarıda da ifade edildiği gibi hukuk sistemimizde mahkeme kararları konusunda uyuşmazlık yaşanması halinde bu uyuşmazlığın çözüleceği yer kural olarak uyuşmazlık konusu kararı veren makamdan başka bir makama ait olmasıdır. Buna “kanun yoluna başvurunun aktarma veya devretme etkisi” adı verilmektedir. Kural olarak kanun yolu uyuşmazlığını çözecek olan makam, uyuşmazlığa konu olan kararı vermiş olan makamdan yüksek bir makam olmalıdır (Kunter vd., 2006: 1303). Sayıştay yargılamasında da kanun yolları yine kendi içinde yer alan ve dairelerin üzerinde bir dereceye sahip olan temyiz kurulu müessesesi ile işletilmektedir.

[†] Her mahkeme kararı hakkındaki temyiz süresinin ne kadar olduğu bir kanun hükmü ile açıkça belirtilmektedir. Bu nedenle temyiz süresi kesindir ve hak düşürücü niteliğe sahiptir. Kanuni süreler kural olarak kesindir (HMK. md. 94). Hâkim bu süreleri arttıramaz veya eksiltemez (HMK. md. 90).

3. SAYIŞTAY’IN ANAYASAL KONUMU AÇISINDAN YARGILAMA FONKSİYONU

Bu başlık altında öncelikle Sayıştay’ın kesin hükme bağlama fonksiyonu ele alınacak, daha sonra bir mahkeme olarak faaliyet gösteren Sayıştay’ın yargı düzeni içerisindeki konumu tartışmalı bir şekilde belirlenmeye çalışılacaktır.

3.1. Sayıştay’ın Kesin Hükme Bağlama Fonksiyonu

Anayasamızda yer alan, “*Sayıştay, ...gelir ve giderleri ile mallarını TBMM adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir...(md. 160)*” hükmü uyarınca Sayıştay’a denetleme görevi yanında yargılama görevi de tahsis edilmiştir.

Sayıştay’ın “*hükme bağlama fonksiyonu*”yla ilgili bir diğer önemli düzenleme ise 5018 sayılı Kanun’nda da yerini almıştır. Buna göre “*Sayıştay tarafından hesapların hükme bağlanması; genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin gelir, gider ve mal hesapları ile bu hesaplarla ilgili işlemlerinin yasal düzenlemelere uygun olup olmadığına karar verilmesidir*” şeklindedir (md. 68). Söz konusu düzenlemenin devamında ise “*Dış denetim ve hesapların hükme bağlanmasına ilişkin diğer hususlar ilgili kanunda düzenlenir*” şeklindeki ifadeyle 6085 sayılı Sayıştay Kanunu’na atıfta bulunulduğu anlaşılmaktadır.

5018 sayılı Kanun kapsamında yapılan bu düzenleme, Sayıştay’ın hükme bağlama yetkisi ile daha önce Anayasa Mahkemesince verilen kararlarla uyum içinde olduğunu söyleyebiliriz. Söz konusu Kanun, Sayıştay’a sorumluluğu belirleme yetkisi değil, hukuka aykırılığı belirleme yetkisi vermektedir (Oymak ve İnan, 2011: 356).

Sayıştay’ın kesin hükme bağlama fonksiyonuyla ilgili 6085 sayılı Sayıştay Kanunu’da 5018 sayılı Kanuna paralellik göstererek Sayıştay’ın görevleri başlıklı düzenlemesinde, “*...sorumluların hesap ve işlemlerinden kamu zararına yol açan hususları kesin hükme bağlar*” şeklindedir (md. 5). Görüldüğü üzere Sayıştay, 5018 sayılı Kanunda ifade edilen genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin yasal düzenlemelere uygun olmayan ve kamu zararına yol açan hesap ve işlemler hakkında kesin hükümler ihdas edebilecektir.

3.2. Sayıştay Yargısının Yargı Düzeni İçindeki Konumu

Sayıştay’ın görev yapısı idari ve yargısal görevlerden müteşekkildir. Sayıştay’ın yargısal görevleri dikkate alındığında, Sayıştay’ın “*özel idari yargı kurumu*” olduğu söylenebilir. Sayıştay’ın yargısal görevleri arasında; gelir, gider ve mal işlemlerini ve işlemlere dair sayman hesaplarını incelemek ve sorumlularının hesap ve işlemlerinin yasal düzenlemelere uygunluğuna veya kamu zararının sorumlulardan tazminine karar vermek yer almaktadır. Bu sebeplerden dolayı Sayıştay bir hesap mahkemesi olarak da kabul edilmektedir (Gözübüyük, 2006: 58). Burada şunu ifade etmek gerekir ki, yeni Sayıştay Kanunu, Sayıştay Yargılamasıyla ilgili yaptığı düzenlemelerin başlığını “Hesap Yargılaması” tamlamasını kullanarak ifade etmiş ve Sayıştay’ın üstlenmiş olduğu yargısal görevin bir hesap yargılaması olduğunu vurgulamıştır.

Sayıştay’ın anayasal bir kurum kimliğine sahip olması, 1924 Anayasasının hazırlık aşamalarından günümüze kadar devam eden, Sayıştay’ın yargı düzeni içindeki yeri konusunda yapılan tartışmaları dindirememiştir. Hatta bu konuda Anayasa Mahkemesi tarafından beş karar[‡]

[‡] a) 14-16.01.1969 tarih ve E.67/13, K.69/5 Sayılı Kararı, RG. T: 14.04.1970, No: 13471.

b) 16.01.196 tarih ve E. 67/19, K.69/6 Sayılı Kararı, RG. T: 17.14.1970, No: 13474.

verilmiş olmasına rağmen duruma yeterli açıklık getirilememiştir. Çünkü verilen kararlar incelendiğinde, Anayasa Mahkemesinin bu konuda tutarlı kararlar vermediği görülmektedir. Bunun nedeni olarak da verilen kararları hem birbiri ile hem de kendi içlerinde çelişkilerle dolu olması gösterilebilir. Bu sebeplerle Anayasa Mahkemesi Sayıştay'ın Anayasal kimliğine ve yargı düzeni içindeki yerine ışık tutamamaktadır (Akdağ, 1997: 179).

Anayasa Mahkemesi kararları yanında doktrinde de tartışmalar süregelmiştir. 1982 öncesi ve sonrası gerek yargısal kararlarda gerek doktrinde Sayıştay'ın yargı düzenindeki yeri ile ilgili görüşlere baktığımızda;

- i) Sayıştay'ın yargı yetkisi olmayan idari bir denetim organı olduğu görüşü,
- ii) Sayıştay'ın yüksek mahkeme değil ancak bir mahkeme olduğu görüşü,
- iii) Sayıştay'ın Yüksek bir Hesap Mahkemesi ve Anayasal Yüksek bir denetim organı olduğu görüşü şeklinde farklı görüşlerin ortaya çıktığını görmekteyiz (Göncüler, 1995: 15).

Dolayısıyla doktrinde de Sayıştay'ın yargısal fonksiyonu üzerinde bir anlaşma sağlanamamıştır. Taraflardan birinin iddiasına göre, Sayıştay hem inceleme makamı yani bir anlamda iddia makamı ve hem de yargılama makamı olmasından dolayı bir mahkeme niteliğine sahip olamayacağı kabul edilmektedir. Zira bir mahkemenin mahkeme olabilmesi için o mahkemenin sadece yargılama fonksiyonuna sahip olması aynı zamanda iddia makamı olmaması, bağımsız olması ve hâkimlik teminatına sahip olması gerekmektedir (Onar, 1966: 790; Gözübüyük, 1973: 157). Taraflardan diğersinin iddiasına göre ise, Sayıştay'ın yüksek bir mahkeme olduğu ve buna da gerekçe olarak Sayıştay kararlarının kesin ve sonuçlandırıcı bir özelliğe sahip olması gösterilmektedir (Kaneti, 1990:7). Yine Mutluer vd. tarafından Sayıştay'ın TBMM adına denetim ve hesap yargılaması yaparken bir yerden talimat almaması yani bağımsız olması ve kararlarına karşı bir üst mahkemeye gidilememesi hususlarından dolayı Sayıştay'ı bir mahkeme, bir yargı kolu olarak görmektedir (Mutluer vd., 2006: 361-365). Gözler ise, eleştirilere çok açık olsa bile, Sayıştay'ın bir yönüyle yüksek mahkeme olduğu ve yaptığı faaliyetler ayrı bir yargı kolunu yani hesap yargısını oluşturduğunu belirtmektedir (Gözler, 2000: 437).

3.2.1. Sayıştay'ın Yargı Yetkisi Olmayan İdari Bir Denetim Organı Olduğu Görüşü

Sayıştay'ın yüksek bir mahkeme olup olmadığı veya yargılama fonksiyonuna sahip olup olmadığı Türkiye'de 1924 Anayasasının hazırlık çalışmalarına kadar uzanmaktadır. 1924 Anayasası Sayıştay'ı "Mali İşleri" başlığı altında düzenlerken, 1961 Anayasası ise Sayıştay'ı "İktisadi ve Mali Hükümler" başlığı altında 127'nci maddede düzenlemiştir (Uz, 2005: 362).

Sayıştay'ın yargılama yetkisinden yoksun idari bir denetim organı olduğu görüşüne sahip olanlar bu görüşlerini destekler nitelikte olan şu düzenlemelere işaret etmektedirler. Bunlara göre;

- i) "1961 Anayasasının Sayıştay'la ilgili düzenlemelere Yargı bölümünü tercih etmeyip "İktisadi ve mali hükümler" başlığı altında "yürütme organları" arasında yer vermiş olması (md. 127),
- ii) Sayıştay, üstlenmiş olduğu "*sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama*" görevini TBMM adına yapmaktadır. Dolayısıyla bu durum, Anayasanın "*yargılama ancak*

c) 10.06.1971 tarih ve E. 71/24, K.71/55 Sayılı Kararı, RG. T: 27.04.1972, No: 14171.

d) 17.10.1972 tarih ve E. 72/20, K.72/55 Sayılı Kararı, RG. T: 30.04.1973, No: 14522.

Ayrıntı için bkz. Kemal BAŞLAR, Anayasa Yargısında Mahkeme Kararları, Roma Yayınları Ankara: 2005, 17-19.

bağımsız mahkemeler tarafından yerine getirilir” (AY. Md. 9) hükmüne uymadığından dolayı TBMM adına görev yapan bir kuruluş olarak Sayıştay’ın, yargı yeri sayılamayacağı,

iii) Anayasada yer alan “*kesin hükme bağlama*” ifadesinin; “kesin işleme bağlama, kesin sonuca bağlama, kesin idari karara bağlama” kavramlarının ötesinde bir anlamının olamayacağı,

iv) Sayıştay ilamı diye isimlendirilen belgelere icra idaresince infazı gerekli bir mahkeme hükmü niteliği verilemeyeceği; bu belgelerin aslında denetleme ve inceleme sonucunda hesaplarda ve işlemlerde ortaya çıkarılacak yolsuz ve kanunsuz davranışların doğurduğu “kamu zararını” saptayan bir belge olarak görülmesi ve delil olma yönünde bir özelliğe sahip olması,

v) İdarenin her türlü eylem ve işlemine karşı yargı yolu açık olduğuna göre Sayıştay’ca verilen ilamların eylemine Danıştay’a başvurulamayacağı hakkındaki Sayıştay Kanunda düzenlenen hükmün Anayasaya aykırı olması[§] gösterilmektedir.

Bu yapılan gerekçeler dolayısıyla Anayasa Mahkemesi Kararı, Sayıştay’ı değil yüksek bir mahkeme yargı mercii olarak dahi tanımlamamıştır. Bu karara göre Sayıştay sadece idari denetim yapan bir kuruluş olarak nitelendirilmektedir. Söz konusu konuyla ilgili olarak Danıştay Dava Daireleri Kurulu da;

i) 1961 Anayasasının Sayıştay ile ilgili düzenlemesine idare içinde yer vermesi,

ii) Anayasanın Kurucu Mecliste görüşülmesi sırasında Sayıştay’la ilgili düzenlemelerin yargı organları başlığı altında yer almasına yönelik verilen önerinin reddedilmiş olması;

iii) Anayasanın, “*yargılama yetkisi ancak Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılabilir*” şeklindeki amir hükmü çerçevesinde, Anayasanın idare bölümünde yer alan ve Türk Milleti adına hüküm veremeyen Sayıştay’ın nihai hüküm vermeye yetkili bir yargı organı olarak kabulüne imkân olmadığı;

iv) Sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamakla görevlendirilmiş olan Sayıştay’ın ilgililer hakkında zimmete hüküm veren “sui generis” bir alt idare mahkemesi olarak kabulünün gerektiği ve kararlarının temyizen Danıştay’da görüleceği yönünde karar vermiştir**.

Ayrıca, Anayasa Mahkemesi 1991 tarihinde verdiği bir kararla da Sayıştay’ın yargı kuruluşu sayılamayacağını ve mensuplarının da hâkimlere ilişkin hükümlere bağlı tutulmayacağını belirttiği gibi denetleme ve sorumluların hesaplarını kesin hükme bağlamaya ilişkin görevi de yargısal nitelikte görmemiştir. Söz konusu görevi “özel yöntemler kullanılarak yapılan ve özü itibarıyla idari nitelikte bir tür denetim” olarak kabul etmiştir^{††}. Bunun yanında

§ Anayasanın 2’inci maddesinde yer alan “hukuk devleti ilkesine”, yine anayasanın 7’inci maddesinde yer alan “yargı yetkisi, Türk milletine bağımsız mahkemelerce kullanılır” kuralına, yine Anayasanın 31’inci maddesinde yer alan “hak arama hürriyetine ilişkin” hükmüne, kanuni yargı yolunu belirleyen değişik 32’inci maddesine, idarenin eylem ve işlemlerine karşı yargı denetimini açık tutan değişik 114’üncü maddesine, Sayıştay’a ilişkin değişik 127’inci maddesine, Danıştay hakkındaki 140’inci maddesine ve son olarak da “kanunların Anayasaya aykırı olamayacağını” saptayan 8’inci maddesine aykırı olması nedeniyle iptali gerekir denilmiştir.

** Danıştay Dava Daireleri Kurulu Kararı, E. 1964/1007, K. 1965/89, 7.5.1965 tarihli karar. Dava Daireleri Kurulunun altı üyesi Sayıştay’ın Yargı mercii olmadığı, kararlarının da yargısal nitelikli olmadığı ve bu sebeple davasının iptal davası olarak görülmesi gerektiği gerekçesiyle üç üyesi de çoğunluk görüşünün esasına katılmadıkları için muhalif kalmışlardır. Hemen belirtelim ki, bu karardan üç yıl sonra, Danıştay Dava Daireleri Kurulu Anayasaya aykırılık itirazını Anayasa Mahkemesi önüne götüren 1967 tarihli kararında, bu içtihadından dönmüş ve Sayıştay’ın bir idari kurul olduğuna ve işlemlerinin idari işlem olduğuna dolayısıyla kararların iptal davasına konu olacağına karar vermiştir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Pertev BİLGİN, “Sayıştay’ın Yargı Düzeni İçindeki Yeri (Bir Savaş Hikayesi)” *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No:7, Nisan 1994, s. 49; Abdullah UZ, “Hesapları Kesin Hükme Bağlamakla Görevli Sayıştay’ın Yargısal Kimliği”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 54, S. 4, Yıl 2005, s. 364.

†† Bkz. Anayasa Mahkemesi Kararı, T: 11.07.1991, E. 1990/39, K. 1991/21, RG. T: 23.05.1992, S: 21236, ss. 21-29.

aynı kararda, Sayıştay tarafından verilen kesin hükümler aleyhine idari yargı yoluna başvurulamamasına rağmen, Sayıştay Kanunundaki inceleme ve kesin hükme bağlama gibi fonksiyonlarını yerine getirirken yargı organlarında kullanılan “yargılama, ilam, temyiz ve içtihadı birleştirme” gibi terimler Sayıştay’ın yargılama fonksiyonuna sahip olduğunu göstermeyeceği gibi, dava olarak da kabul edilemeyeceği ifade edilmiştir (Aslan, 2000: 94).

3.2.2. Sayıştay’ın Yüksek Mahkeme Değil Ancak Bir Mahkeme Olduğu Görüşü

Sayıştay’ın “yüksek mahkeme” ve “mahkeme” olup olmayacağı 1982 Anayasasının hazırlık aşamasında da hararetle tartışmalara neden olmuştur. Şöyle ki; Danışma Meclisi Anayasa Komisyonunca kendisine verilen Anayasa tasarısında, Sayıştay 192’nci maddede “yargı bölümünde” ve “Yüksek Mahkemeler” arasında düzenlenmiştir. Ancak Anayasa tasarısı, Danışma Meclisinde verilen değişiklik önerileri üzerine tekrar görüşülmek üzere Anayasa Komisyonuna gönderilmiştir.## Anayasa komisyonu ile Danışma Meclisi arasında gidip gelen Anayasa tasarısında, Sayıştay’la ilgili değişiklikler yapılmış ve en sonunda Danışma Meclisi tarafından tasarı kabul edilerek Güvenlik Konseyine havale edilmiş, Güvenlik Konseyince de Sayıştay’la ilgili hükümler değiştirildikten sonra Anayasa’ya son şekli verilmiştir. Buna göre, yapılan değişikliklere baktığımızda Sayıştay’ın yargısal konumu noktasında mevcut tartışmaları sonlandırmak yerine daha da anlaşılabilir bir duruma getirdiğini söyleyebiliriz. Şöyle ki:

i) Anayasal düzenlemede Sayıştay, Yüksek mahkemeler bölümünden çıkarılmıştır.

ii) Sayıştay’ın ilk ve son derece hesap mahkemesi olduğuna yönelik ifadeler taslak metinden çıkarılmıştır.

iii) Sayıştay kararlarına karşı idari yargı yoluna başvurulamayacağı ifadesi Anayasal düzenlemeye dâhil edilmiştir.

iv) Vergi ve benzeri mali yükümlülükler ve ödevler konusunda Danıştay ile Sayıştay Kararları arasındaki uyumsuzluk bulunması halinde Danıştay Kararlarının esas alınacağı hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda yapılan son değişikliklerle Sayıştay’ın yargısal konumu üzerine net bir durum ortaya konulamamış ve söz konusu tartışmalar daha da karmaşık hale gelmiştir. Netice itibarıyla yapılan bu yeni düzenlemeler ile birlikte doktrinde, Sayıştay’ın yüksek mahkeme sayılmamasına rağmen kesinlikle bir mahkeme niteliğine sahip olduğu yönünde düşüncelerin daha da yoğunluk kazandığını söyleyebiliriz.

Anayasanın sistematığı de bu görüşü destekler niteliktedir. Anayasanın sistematığına göre Sayıştay yargı kuruluşları arasında gösterilmiş ancak yüksek mahkemeler arasında sayılmamıştır. Doktrinde, Sayıştay’ın yargı bölümünde düzenlenmiş olması, kesin hüküm vermesi sonucunda idari yargı yoluna başvurulamayacağını belirtmesi, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama faaliyeti sırasında Sayıştay’ın nev’i şahsına münhasır bir yargı yetkisi kullandığını ve Sayıştay’ı bir mahkeme olarak kabul edildiğini söylemek mümkündür (Özbudun, 1986: 271; Aslan, 2000: 94; Aydın, 2007: 45). Ayrıca öğretilerde de başka yazarların burada varılan sonuçları destekler nitelikte çalışmalar yaptığını söyleyebiliriz (Onar, 1966: 790; Kaneti, 1990: 7-10; Gözübüyük, 1973: 157; Mutluer vd., 2006:361-365; Duran, 1974: 4). Buna göre;

Tanör ve Yüzbaşıoğlu; Sayıştay’ın Anayasadaki yerini ve kesin hüküm oluşturan kararlarına karşı yargı yolunun kapatılmış olmasını dikkate alarak, “Sayıştay’ın sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama faaliyeti sırasında mahkeme olduğunun kabul

Bkz. Görüşmeler hk. Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, C. 10, B. 150, s. 271.

edilmesi gerektiği” görüşünü savunmaktadırlar (Tanör ve Yüzbaşıoğlu, 2001:493). Esen’e göre ise Sayıştay’ın, inceleme ve denetleme faaliyetlerinin mahkeme niteliği içine girmediği açık olmakla beraber, sorumluları yargılayıp haklarında hesap ve işlemlerin yasal düzenlemelere uygunluğuna veya kamu zararının sorumlulardan tazminine hükmetmesi Sayıştay’ın “mahkeme” durumunda olduğunu göstermektedir (Esen, 1996: 77).

Sayıştay’ı yüksek mahkeme değil de ancak bir mahkeme olarak kabul eden görüşü savunanların temel dayanağını ise “kamu gelir ve giderleri ile mallarından sorumlu tutulan görevlilerinin hukuki durumları, sıradan kişilerinkine hiç benzemediğinden, Hazineye karşı mali sorumluluklarını araştırılıp gerçekleştirilmesi her durumda farklı esas ve usuller ile yargı yerlerine tabi tutulması gerektiği” düşüncesinden kaynaklanmaktadır (Baş, 1984: 122).

3.2.3. Sayıştay’ın Yüksek Bir Hesap Mahkemesi ve Anayasal Yüksek Bir Denetim Organı Olduğu Görüşü

Sayıştay’ın yüksek mahkeme olup olmadığı yönündeki tartışmalar 1961 Anayasası zamanında olduğu gibi 1982 Anayasasının hazırlık aşamasında da oldukça önemli bir yer edinmiştir. Bu konudaki tartışma da 832 sayılı Kanunun “*Sayıştay’ca verilen ilamlar aleyhine Danıştay’a başvurulamaz (md. 45)*” şeklindeki hükümden kaynaklanmaktadır. Doktrinde de böyle bir hükmün ancak yüksek mahkeme olma niteliğine sahip olan yargı organlarında olabileceği kanısından hareketle, Sayıştay’ı yüksek bir mahkeme olarak kabul eden görüş varola gelmiştir.

Sayıştay’ın yüksek bir hesap mahkemesi olduğunu savunan görüş, Sayıştay’ın kararlarına karşı bir başka yargı merciine başvurulamaması Anayasa Mahkemesi Kararlarına değil, doğrudan 1982 Anayasası hükümlerine dayanmaktadır. 1982 Anayasası Sayıştay’ı “Yargı” başlığı altında düzenlemiş bulunmaktadır. Yasa koyucunun Sayıştay’ı bu başlık altında düzenlemiş olması yer bakımından kuşkusuz Sayıştay’ı yargı işlevi içinde düşünmesindedir. Sayıştay’ın sorumluların hesap ve işlemlerini yargılayarak kesin hükme bağlama görevinden başka inceleme ve denetleme görevine de sahip olmasına rağmen yasa koyucu yargı işlevine ağırlık tanıyarak Sayıştay’ı “Yargı” bölümünde düzenlemeyi yerinde görmüştür^{§§}.

Kaneti de Sayıştay’ın öncelikle bir mahkeme olduğu görüşü ve daha sonra yüksek bir hesap mahkemesi olduğu görüşünü 1982 Anayasasındaki düzenlemeleri gerekçe göstererek ortaya koymaya çalışmıştır. Şöyle ki;

i) Sayıştay “Yargı” bölümünde düzenlenmiştir. Bu bölümde düzenlenen kuruluşlardan Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu (HSYK) bir yargı yeri kimliğini taşımamaktadır. HSYK’nın yargı kimliği taşıyamaması Sayıştay’ın yüksek bir mahkeme sayılmasına engel midir? Kaneti’ye göre engel değildir. Çünkü HSYK’nın yargı yeri olmadığı Anayasa’da tanımlanan işlevinin “hüküm verme” olmamasıyla belirlenmiş ve aynı düzenleme içinde “kurul kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz” şeklindeki bu düzenlemede de bu yön ortaya konulmuştur (AY. md. 159). Buna karşılık Anayasada Sayıştay’ın işlevleri arasında “Kesin Hükme Bağlama” yer almakta ve Sayıştay’ın kararlarına karşı yine Sayıştay içindeki başvuru yolları belirtilmektedir. Sayıştay kararları dolayısıyla idari yargı yoluna başvurulamayacağı da açıklanmıştır. Yargı bölümünde yer alan ve “hüküm verme” işlevine sahip bir kuruluşun bir yargı yeri olduğundan kuşku duymamak gerekir,

^{§§} Anayasa Komisyonu Sözcüsünün Danışma Meclisi’ndeki görüşmeler sırasındaki açıklamaları. (Danışma Meclis Tutanak Dergisi B. 150, 13.09.1982, ss. 275-276); Göncüler, 1995: 18-19.

ii) Bununla beraber bir mahkemenin yüksek mahkeme kimliğine sahip olup olmadığını belirleyen ölçü, kararına karşı başka bir yargı merciine başvurma olanağının bulunup bulunmamasına bağlıdır. Sayıştay'ın kararına karşı bir başka yargı yerine başvurulamayacağı Anayasada açıkça belirtilmiş olduğundan Sayıştay'ın yüksek bir hesap mahkemesi olduğunu kabul etmek bir zorunluluktur,

iii) Sayıştay'ın yargısal fonksiyonundan başka görevlerinin de bulunması, Sayıştay'ın yüksek bir hesap mahkemesi kimliği taşımasına engel değildir,

Bu açıklamalar ve gerekçeler doğrultusunda “Sayıştay yüksek bir hesap mahkemesi ve anayasal yüksek bir denetim kuruluşudur (Kaneti, 1990: 9-10)” denilmektedir.

Sonuç olarak; Sayıştay'ın hesapları kesin hükme bağlamakla görevlendirilmiş olmasına yönelik ortak bir görüş vardır. Ancak, Sayıştay'ın yüksek bir mahkeme olup-olmadığı hususundaki tartışma sürmektedir. Bu konuda, Onar; Sayıştay'ın konu ve şahıs bakımından sınırlı bir yargılama yetkisine sahip olduğunu; Duran; Sayıştay'ın idari yargı organı olduğunu, ancak yüksek mahkeme olmadığını; Kaneti ise, Sayıştay'ın kararları başka bir yargı organı tarafından incelenemeyeceğinden, yüksek mahkeme olarak kabul edilmesini savunmaktadır şeklinde ifade edilebilir (Onar, 1966: 790; Kaneti, 1990: 7-11; Duran, 1967: 4-6; Aslan, 2000: 93-96; Kent, 2007: 987-988; Karakaş, 2005: 57-60).

4. SAYIŞTAY YARGILAMASINDA KANUN YOLLARI

6085 sayılı Kanun, Sayıştay ilamlarına karşı gidilebilecek kanun yollarını, Kanunun sistematığı içerisinde “*temyiz, yargılamanın iadesi ve karar düzeltilmesi*” olarak düzenlenmiştir. Belirtilen kanun yolları içerisinde; “temyiz ve karar düzeltilmesi” normal bir kanun yolu iken, “yargılamanın iadesi” sınırlı sebeplerle başvurulabilen olağanüstü bir kanun yoludur.

Ancak söz konusu kanun yollarına geçmeden önce Sayıştay Kanunu'nda düzenlenen kanun yollarına başvuru usullerine değinmekte fayda vardır. Kanun yollarında başvuruya ilişkin usul ve esaslar 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nda düzenlenmiştir. Buna göre, temyiz, yargılamanın iadesi ve karar düzeltilmesi talepleri, Sayıştay Başkanlığı'na hitaben yazılmış imzalı dilekçe ile yapılacaktır. Dilekçeler Sayıştay Başkanlığı'na elden verilebileceği gibi posta yoluyla veya diğer vasıtalarla da gönderilebilecektir. İlgililerin istemeleri halinde kendilerine evrakın alındığına dair bir alındı belgesi verilebilecektir. Alındı belgesi üzerine düşülmüş olan tarih, kanun yollarına başvurma süresi bakımından önem arz etmektedir.

Söz konusu dilekçelerde aşağıdaki hususlara yer verilmesi gerekmektedir. Buna göre dilekçede;

- Başvuruda bulunanın adı, soyadı, unvanı ve adresi,
- İlam tarihi ve numarası,
- İlgili hesabın adı ve yılı,
- Başvurunun konusu,
- Hangi kanun yoluna başvurduğu ve başvurunun hukuki sebepleri ve,
- Varsa duruşma talebinin yer alması gerekmektedir.

Sayıştay Kanunu'nca yer alması gereken hususların yanında dilekçelere, ilgililer tarafından itirazlarını ispat edecek belge ya da belgelerin de eklenmesi gerekecektir. Ayrıca ilgilinin duruşma talebi varsa, isteğini başvuru dilekçesinde belirtecektir.

Dilekçeler, ilgili mercilerce (ilgisine göre Temyiz Kurulu veya Dairece) incelendikten sonra eğer söz konusu hususları içermediği tespit edilirse, eksik olan yönler onbeş gün içinde

giderilmesi amacıyla durum dilekçe sahiplerine tebliğ edilir. Söz konusu süreler içerisinde eksiklikler tamamlanmazsa, ilgisine göre Temyiz Kurulunca veya Dairece başvurunun reddine karar verilir.

4.1. Temyiz

Temyiz, maddi hukuk veya usul hukuku kapsamında yargılama sürecinde bir kuralın yanlış uygulanması sonucu, verilmiş bulunan hatalı bir hükmün düzeltilmesi için kabul edilmiş normal bir kanun yoludur (Kuru vd., 2001: 728; Pekcanitez vd., 2005: 493). Temyiz yolu, mahkeme tarafından verilen nihai kararlara karşı gidilebilecek olan kanun yoludur. Nihai karardan kastedilen şey hâkimin söz konusu olan davadan el çekmesini gerektiren kararlardır. Maddî hukuk kapsamında kesinleşmiş kararların dışında, usule ilişkin bir meselenin varlığı halinde de nihai kararlardan bahsedilebilecektir. Bu durumda da hâkimin söz konusu olan davadan el çekmesi gerekecektir ve bu nedenle de temyiz yoluna gidilebilecektir (Postacıoğlu, 1975: 573).

Temyiz yolunun en önemli amaçları, belirli bir ülkede yer alan bütün mahkemelerde hukuk sisteminin aynı anlayışla işleyişini sağlamak, içtihatlar yoluyla hukukun gelişmesine katkıda bulunmak ve hatalı kararların düzeltilmesini sağlamak amacıyla kanun yoluna başvuruda bulunan tarafın menfaatini korumak olduğunu söyleyebiliriz (Muşul, 2001: 677-678). Bu bağlamda genel olarak temyiz amacı, hukuk yargılamasında birliğin sağlanması ve hukukun geliştirilmesi olarak kabul edilse bile, hukuka uygun olmadığı düşünülen kararların temyiz edilmesi durumunda, artık temyiz amacı, kamu ve taraf yararlarına hizmet olacaktır (Pekcanitez vd., 2005: 550-551).

Adli ve idari yargıda, mahkemelerin vermiş oldukları kararların son inceleme mercii, organik olarak bu yargı organlarının dışında fakat söz konusu mahkemelerin üzerinde yer alan Yargıtay ve Danıştay'dır. Sayıştay'da ise durum biraz farklıdır. Bu bağlamda, Sayıştay dairelerince alınacak olan yargı karar ve hükümlerinin temyizen incelenmesinde son mercii yine kendi bünyesi içerisinde yer alan Temyiz Kurulu'dur. Bu kurulca verilen kararlar kesindir.

Temyiz kurulu; Sayıştay Genel Kurulunca, Rapor Değerlendirme Kuruluna seçilenler dışında kalan daire başkanları ve üyeleri arasından dört yıl için seçilecek dört daire başkanı ve her daireden seçilecek ikişer üyenin katılımı ile kurulur. Kurula en kıdemli daire başkanı başkanlık eder. Kurul üye tam sayısının en az üçte ikisi ile toplanır ve mevcudun salt çoğunluğu ile karar verir. Temyiz kurulu Sayıştay dairelerince verilen ilamların son hüküm merciidir***.

4.1.1. Temyiz Sebepleri

Sayıştay Kanununa göre, Sayıştay dairelerinin ilamları; Kanuna aykırılık; yetkiyi aşmak ve hesap yargılaması usullerine riayet etmemek gibi sebeplerle ilgililer tarafından temyiz olunabilecektir (SK. Md. 55).

Temyiz sebepleri tek tek sayılmış olmakla beraber, Kanunun ilgili hükmü, “*gibi sebepler*” ibaresini kullanmakla temyiz sebeplerinin sınırlı sayıda olmadığına işaret etmektedir. Kanunda sayılan sebepler dışında hangi konuların temyiz sebebi olabileceği ancak içtihatlarla geliştirilebilir. Sayıştay Temyiz Kurulu, bu konuda bazı ölçütler koymamış olmakla birlikte,

---

*** Ayrıntılı bilgi için bkz. Sayıştay Genel Kurul, Temyiz Kurulu ve Daireler Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları, RG. T: 17.12.2011, Sayı: 28145.

uygulamada yargılamanın iadesi sebebi sayılmayan bütün kanuna aykırılıkları temyiz sebebi olarak kabul ettiği görülmektedir (İnan, 1992: 89; Sayın, 2000: 272; Oymak ve İnan, 2011: 80).

4.1.1.1. Kanuna Aykırılık

Kanuna aykırılık değişik şekillerde ortaya çıkabilir. Örnek olarak ilama konu olan olayın hatalı olarak saptanması durumunda ona uygulanacak hukuk kuralının da hatalı olması gösterilebilir. Bununla beraber, ilama konu olan olayda doğru saptanmakla beraber hatalı nitelendirilmesi sonucu hukuk kuralının yanlış uygulanması sonucunda da hukuka aykırılık söz konusu olabilecektir. Yine olay, doğru olarak saptanmak ve nitelendirilmekle beraber, uygulanan hukuk kuralı doğru olarak yorumlanmamışsa da hukuka aykırı bir durum olabilecektir (Ateş, 2011: 60-61). Dolayısıyla kanuna aykırılık, yargılama heyetinin yürürlükteki mevzuatı yanlış yorumlayarak hüküm vermesi ya da bir hukuk kuralını hiç uygulamaması halinde ortaya çıkmaktadır.

6085 sayılı Kanun metninde geçen “*kanuna aykırılık*” ibaresi, aykırılık olan kuralın mutlaka Kanun şeklinde olması gerektiği anlamını taşımamaktadır. “*Kanun*” ifadesi her türlü hukuki normu içine alacak şekilde anlaşılmalıdır. Bu anlayış tarzı daha önceki Sayıştay uygulamalarıyla da desteklenmektedir. Ayrıca, temel hak ve özgürlüklerin tahdidi değil korunması ve savunulması ile ilgili bir konuda kanaatimizce genişletici bir yorum yapılmasında da sakınca bulunmamaktadır. Bir başka ifadeyle, her türlü kurala aykırılığın yanında tüzük, yönetmelik gibi diğer düzenleyici kurallara aykırılık da temyiz sebebi olabilmektedir (Oymak ve İnan, 2011: 81).

4.1.1.2. Yetkiyi Aşmak

Sayıştay Kanununda ya da yönetmeliklerde yetkiyi aşmaktan ne anlaşılması gerektiği belirtilmemiştir. Hukuk literatüründe yetki, davaya hangi yerdeki görevli hukuk mahkemesi tarafından bakılacağını belirtir. Örneğin, açılacak bir davanın sulh hukuk mahkemesinin görevine girdiğini tespit ettikten sonra bu davanın hangi yerdeki (Ankara’da mı? Uşak’ta mı? Manisa’da mı?) sulh hukuk mahkemesinde açılacağı sorusuna cevap olarak düzenlenen kurallara yetki kuralları adı verilmektedir (Kuru vd., 2001: 129-130). Ancak hesap yargılamasında yetkiyi aşmak ibaresinin bu anlamda kullanılma olasılığı yoktur. Çünkü hesap yargılamasında Sayıştay dışında bir yargı yeri ve merci olmadığı için bu düşünce biçiminin diğer yargı alanlarında olduğu gibi yer bakımından davanın görülmesi gerekliliği şeklinde düşünmek yanlış olacaktır (İnan, 1992: 90; Sayın, 2000: 273).

Yetkiyi aşmak şeklinde olabilecek temyiz nedenlerinin bir kısmı aşağıda ele alınmıştır. Buna göre;

i) Sayıştay’ın denetimle ilgili yetkileri yargılama ile ilgili yetkilerinden daha geniştir. Denetçiler Sayıştay’ın denetim alanına girmeyen kurumlar ve özel kişilerden bilgi ve belge isteyebilirler. Denetim alanına girmeyen bir kurumdan bilgi ve belge istedikten sonra bu kurumun personelinin tazmin hükmüne dâhil edilmesi yetkiyi aşmak olarak nitelendirilebilir.

ii) Diğer yandan kamuya iş yapan bir özel sektör firmasının faturalarını isteyen denetçinin vergisel bir konuda hazine zararı görüp oluşan matrah farkı için tazmin talep etmesi ve dairenin her nasılsa bunu hüküm haline getirmesi de temyiz sebebi olarak görülebilir. Bunun yanında örneğin, bir inşaat işinde hakediş raporunu düzenleyen mühendisler fazla ödemediği sorumlu tutularak kendilerinden savunma istenmesi ve savunmasında kendisinin yüklenicinin personeli olduğunu belirtmediğinden tazmin hükmünde sorumluluğa dâhil edilmesi halinde de temyize başvurulabilecektir. Çünkü yüklenicinin elamanı olan ve aslında sorumluluğu bulunmayan mühendisten de (hakediş raporunda açıklık olmadığı için) savunma istenmiş,

mühendis savunma göndermiş ve hakkında tazmin hükmü verilmiştir. Bu bağlamda, ilam kendisine ulaştığı zaman durumu anlayan bu kişi temyiz müracaat etmek durumunda kalacaktır.

iii) Sayıştay'ın hüküm verme yetkisi bulunmadığı bir alanda örneğin sorumlular için hapis cezasına hükmetmesi ya da disiplin cezası vermesi durumları da temyiz sebebidir. Diğer yandan idarenin yerine geçip onun adına hüküm tesis etmesi de temyiz sebebi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bakımdan, “yetkiyi aşmak” tabirini adli veya idari yargıyı ilgilendiren konularda, ya da idare tasarruflarına ilişkin olan hususlarda hüküm tesis edilmesi şeklinde anlamak da mümkün olabilecektir (Pınar, 1989: 338). Daha açık bir ifadeyle, Sayıştay verdiği kararla idarenin yetkisine giren bir konu da karar vermiş olabilir. Yetkiyi aşmak ibaresinin genişliği karşısında böyle bir durumda temyiz sebebi olabilecektir (İnan, 1992: 91).

4.1.1.3. Hesap Yargılaması Usullerine Riayet Etmemek

Hesap yargılama usulü, 6085 sayılı Sayıştay Kanunun dördüncü kısmında “Hesap Yargılaması” başlığı altında ve Sayıştay Daireleri Çalışma Usul ve Esasları^{†††} Hakkındaki Yönetmelikle düzenlenmiştir. Bu bağlamda, söz konusu düzenlemelerle şeklini bulan hesap yargılama usullerine uyulmaması halinde, temyiz yoluna başvurulabilecektir. Bununla beraber, denetim işleminin yargılamaya esas teşkil etmesi bakımından denetim usulü ile ilgili hükümlerin de yargılama usulü kapsamında değerlendirilmesi gerekecektir. Diğer taraftan, Sayıştay Kanunu ile yapılan düzenlemeyle söz konusu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde (sadece kanun yolları sürecinde değil, bütün yargılama sürecinde) Hukuk Muhakemeleri Kanununa müracaat edilecektir (SK. Md. 61). Bu bakımdan anılan kanun hükümleri de bazı durumlarda (Sayıştay Kanununda hüküm bulunmayan hallerde) Sayıştay yargılamasının usulünü teşkil etmektedir.

Bu bağlamda, savunmanın alınmaması, savunmanın Sayıştay denetçisine yapılmaması, savunmanın Sayıştay sorgusuna karşı yapılmaması, savunmaların ilgililer tarafından belirtilen kanuni süre olan otuz gün içinde yapılmaması, denetimin Sayıştay denetçileri tarafından yapılmaması, hesap yargısında kanun çerçevesinde belirtilen usullere ve kanunda belirtilmeyen durumlarda HMK hükümlerine uyulmadığında, tebligatın zamanında ve yerinde yapılmadığında vb. durumlarda temyiz yoluna başvurulabilecektir.

Örneğin, savunmanın alınmaması bir temyiz sebebidir. Fakat bu arada muhasebe yetkilisi ve gerçekleştirme görevlileri, birlikte ve zincirleme sorumlu tutulduklarına göre muhasebe yetkilisi ya da gerçekleştirme görevlilerinden birisinin savunmada bulunması, diğerinin de savunma yapması anlamına gelmez mi? Medeni yargılama hukukunda, birlikte ve zincirleme sorumlu olanların her birinin ayrı ayrı savunma yapmaları ve kendilerine karşı birlikte ve zincirleme sorumlu olanların hepsi birlikte yargılanmakta ve ayrı ayrı savunma yapmaları aranmaktadır. Savunmalarla ilgili olarak Temyiz Kurulunun kabul ettiği ikinci bir temyiz sebebi, savunmanın Sayıştay sorgusuna karşı yapılmasıdır. Diğer denetim kurumlarına yapılan savunma Sayıştay'da geçerli sayılmamakta, aynı konuda denetçinin yeniden sorgu yapması ve savunma alması istenmektedir (İnan, 1992: 91; Oymak ve İnan, 2011: 82).

İşte gerek hesap yargısına esas teşkil eden denetim usullerine, gerek 6085 sayılı Kanunla belirtilen yargılama usullerine ve gerekse Sayıştay Kanununda yer almamış olan hususlarla ilgili HMK'da yer alan yargılama usullerine uyulmaması temyiz sebebi sayılmaktadır.

---

^{†††} Sayıştay Daireleri Çalışma Usul ve Esasları Yönetmeliği, RG. T: 17.12.2011, Sayı: 28145.

4.1.2. Temyiz Usulü ve Temyiz Talebinde Bulunabilecek Olanlar

4.1.2.1. Temyiz Usulü

Temyiz istemi, yukarıda da ifade edildiği gibi, Sayıştay Başkanlığına hitaben yazılan dilekçe ile yapılır. Temyiz dilekçesinde hangi unsurların bulunması gerektiğine daire Sayıştay Kanununda bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla Sayıştay yargılama usulüne ve kanun yollarına ilişkin hüküm bulunmayan hallerde 6100 sayılı HMK'nın ilgili hükümleri uygulanacaktır. Bu bağlamda HMK'da yer alan esaslar dikkate alınarak temyiz dilekçesinde; Temyiz eden ile karşı tarafın davadaki sıfatları, adı, soyadı, kimlik numarası ve adresi; bulunması durumunda kanuni temsilci ve vekillerinin adı, soyadı ve adresleri; ilgili hesabın adı ve yılı; Temyiz edilen kararın hangi Sayıştay dairesinden verilmiş olduğunu gösteren tarih ve sayısı; ilamın tebliğ tarihi; karar özeti; başvuru kanun yolunun "temyiz" olduğunu belirten bir ibare; temyiz sebep/sebepleri ve gerekçesi; duruşma istenmesi halinde bu istek ve temyiz edenin veya varsa kanuni temsilci yahut vekilinin imzası bulunması gereken hususlardır.

Temyiz dilekçesinin, temyiz isteminde bulunanın kimliği ve imzasıyla, temyiz olunan kararı ve temyiz yoluna hangi sebeple başvurduğunu açıkça belli edecek unsurları taşıması halinde, diğer şartlar bulunmasa bile reddolunmayıp temyiz incelemesi yapılır (HMK. Md. 364). Sayıştay ilamlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içinde ilgililerce temyiz talebinde bulunulabilir. Bu süreler ilamın ilgililere tebliğ edildiği tarihten başlayarak, temyiz dilekçesinin merkezde Sayıştay Başkanlığına, taşrada ise en büyük mülkiye memurluğuna verildiği tarihe kadar ki günlerin sayılmasıyla tespit edilir (Doğanyigit, 2002: 5).

Temyiz süresi geçirildikten sonra temyiz yoluna gidilemez. Gidilirse, temyiz isteği esasa girilmeden Temyiz Kurulu tarafından süre aşımı nedeniyle reddedilir. Temyiz dilekçesi ve eki olan belgeler (ilgililer tarafından ileri sürülen iddialarını kanıtlayacak belgeler) karşı taraf sayısınca düzenlenir. Temyiz talebi Sayıştay Başsavcısı dışındaki kimseler tarafından yapıldığında karşı taraf Sayıştay Başsavcısı olacağından, gönderilecek temyiz dilekçesi ve varsa ekleri ikişer nüsha olarak düzenlenmelidir.

Temyiz dilekçesi ve ekli evraklar önce karşı tarafa tebliğ edilir. İlgililer tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde cevap verebilirler. İlgililerden cevap gelmesi durumunda söz konusu cevapların temyiz edene bildirilmesi gerekir ki bu cevaplar karşı tarafa tebliğ olunur. Buna da onbeş gün içinde cevap verilmesi gerekir. Cevaplar alındıktan sonra veya taraflardan biri süresi içinde karşılık vermediği takdirde temyiz incelemesi yapılarak karara bağlanır (SK. md. 55/4-5).

Temyiz aşamasında ilgililer duruşma isteyebilirler. Duruşmanın yazı ile istenilmesi gerekir. Sayıştay Kanunu duruşma isteğinin temyiz dilekçesinde bulunmasını şart koşmamaktadır. Bununla beraber Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükmü ise (md. 364) temyiz dilekçesinde bulunması gereken hususlar arasında (varsa) duruşma isteğinin de dilekçede bulunması gerektiğini düzenlemiştir. Fakat söz konusu Kanunun devamında, "*temyiz dilekçesinin, temyiz edenin kimliği ve imzasıyla, temyiz olunan kararı ve temyiz yoluna hangi sebeple başvurduğunu yeteri kadar belli edecek kayıtları taşıması halinde, diğer şartlar bulunmasa bile reddolunmayıp temyiz incelemesinin yapılacağını*" düzenlemesi, duruşma isteğinin dilekçede yer almaması durumunda da kabul edileceği anlamı taşımaktadır. Bu bağlamda, hesap yargılaması sonucu Sayıştay dairelerinde alınan kararlar temyiz edilirken, ilgililerce duruşma isteği olması durumunda bu istemi başlangıçta temyiz dilekçesinde belirtebilecekleri gibi, duruşma yapıncaya kadar ayrı bir dilekçe ile de istemlerini Sayıştay Başkanlığına bildirebileceklerdir. Duruşma istemi ilgililerce istenebileceği gibi Temyiz Kurulu lüzum görmesi halinde re'sen hareket ederek de bu konuda karar verebilecektir.

İstem halinde istemde bulunan taraf, re'sen karar verme halinde taraflar davet edilerek savunma ve açıklama yapmaları sağlanır. Temyiz Kurulunun da bunu uygun bulması gerekir. Bu bağlamda, taraflar dilekçelerinde istemde bulunmaları halinde veya Temyiz Kurulunun lüzum

görmesi halinde, istekte bulunan veya onun dışında diğer ilgililer duruşmaya davet edilerek savunmaları dinlenir ve açıklama istenir. Duruşmalı yapılacak olan temyiz işlemlerinde oturlara savcının katılması zorunludur. Diğer oturumlarda ise Temyiz Kurulu tarafından davet edilmesi üzerine toplantıya katılarak görüşünü belirtir. 6085 sayılı Kanunla getirilen yeniliklerden birisi de sorumlu kabul edilenlerin diğer ilgililer ile birlikte oturumlarda bulunabilmesine yöneliktir. Örneğin, yersiz ödeme ya da kamu zararı söz konusu olan davalarda ahiz veya dava konusuyla ilişkilendirilen görevliler, sorumlulukları olmadığı halde sorumlularla birlikte Temyiz Kuruluna katılarak açıklamada bulunabileceklerdir. Ancak, yanlarında sorumlular olmadan ne Temyiz Kuruluna katılabilirler ne de kurulda açıklama yapabilirler (Oymak ve İnan, 2011: 84; Ateş, 2011: 61).

4.1.2.2. Temyiz Talebinde Bulunabilecek Olanlar

Temyiz isteği dilekçe ile yapılır. Doğal olarak temyiz dilekçesinde Sayıştay ilamından söz konusu karardaki temyiz sebepleri ile ilgililerin itirazlarını kanıtlayacak maddi ve hukuki kanıtların belirtilmesi gerekir.

Sayıştay Kanunu temyiz sebeplerini belirttikten sonra temyizde bulunabileceklerin kimler olduğunu “52’nci maddenin birinci fıkrasında yazılan ilgililer” ibaresini kullanarak ifade etmiştir. Bu bağlamda, temyiz talebi; sorumlular ve bunların bağlı bulunduğu kamu idareleri, Maliye Bakanlığı, muhasebe birimleri ve Sayıştay Başsavcısı tarafından yapılabilmektedir. Temyiz isteminde bulunabilecekler sayılmış olsa da temyiz müessesesinde iki taraf vardır. Tarafın bir yanını sorumlular ve bunların bağlı bulunduğu kamu idareleri, Maliye Bakanlığı, muhasebe birimleri oluştururken diğer tarafı Sayıştay Başsavcılığı oluşturmaktadır (Ateş, 2011: 61).

Kanunda sayılanların dışında kalanların Sayıştay ilamlarına karşı temyiz yoluna başvurma hakları yoktur. Bunların temyiz talebinde bulunmaları halinde esasa girilmeden talepleri reddedilir. Bu bağlamda, tazmin hükmüne ortak edilmemiş bulunan, ancak ilamın saymanlığa gönderildiği dönemde görev başında olduğu için ilam hükümlerini öğrenmiş olan muhasebe yetkilisinin de temyize gitme hakkı yoktur (Sayın, 2000: 274).

4.1.3. Temyiz Kurulunca Verilebilecek Kararlar

Temyiz Kurulu öncelikle temyiz isteminin dinlenebilir olup olmadığını yani usule ilişkin şartları esasa girmek için yeterli olup olmadığını inceleyerek, usule ilişkin konularda eksiklik ve yanlışlık varsa temyiz istemini esasa girmeden reddeder. Dinlenebilir olduğuna karar verilmesi halinde temyiz istemi hakkında esasa girerek inceleme yapılır. Temyiz Kurulu, temyiz incelemesi sırasında temyiz edenin temyiz dilekçesi ve karşı tarafın cevaplarında bildirdiği bütün itiraz ve savunmaları göz önünde bulundurarak, vereceği kararda her temyiz ve savunma sebebinin reddi veya kabulü hakkında gerekçeli kararını verir (Göncüler, 1995: 81; Ateş, 2011: 62).

Temyiz Kurulu temyiz olunan hükmü olduğu gibi veya düzelterek onayabilir, bozabilir ya da Kurul üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile kaldırabilir. Kanun hükmü gereği Temyiz Kurulu temelde üç tür karar verebilmektedir. Bunlar “Tasdik, Bozma ve Kaldırma” şeklinde olmakla beraber tasdik kararı ilam hükmünü olduğu gibi onama şeklinde ya da belli durumlarda düzelterek onama şeklinde ortaya çıkmaktadır.

4.1.3.1. Onama veya Düzelterek Onama Kararı

Onama kararı temyize konu olan ilam hükmünün mevzuata uygun olduğunu gösterir. Düzelterek onama kararı ise hükmün esasına etkili olmayan bir hatanın Temyiz Kurulunca

düzeltildikten sonra kabul edildiğini gösterir. 6085 sayılı Kanunda hangi hallerde düzelterek onama kararı verilebileceğine dair bir açıklama yoktur. Ancak düzelterek onamanın yapılabilmesi için kararın esas yönünden Kanuna uygun olması gerekmektedir (Göncüler, 1995: 81; Sayın, 2000: 278).

Temyiz Kurulu, temyiz istemi ile başvuralan davayı onarsa bu kararında hukuk kurallarına uygunluk gerekçesini göstermek zorundadır. Bunun yanında Temyiz Kurulu dairenin verdiği kararın, esas yönünden kanuna uygun olup da kanunun olaya uygulanmasında hata edilmiş olmasından kaynaklı bozulması gerektiği ve kanuna uymayan husus hakkında yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde Temyiz Kurulu kararı düzelterek onayabilecektir. Ayrıca karar, usule ve kanuna uygun olup da kararda gösterilen gerekçe uygun bulunmazsa, Temyiz Kurulu tarafından gerekçe değiştirilerek ve düzeltilerek de karar onanabilecektir.

4.1.3.2. Bozma Kararı

Bozma kararı, temyiz dilekçesinde yer alan iddiaların yerinde olduğunu ve daire tarafından çıkarılmış olan ilamda hukuka aykırı yönlerin bulunduğunu gösterir. Temyiz Kurulunun, kararı bozma yetkisi olmasına rağmen daire yerine geçerek karar verme yetkisi yoktur (Aslan, 2000: 97-98; Ateş, 2011: 62). Bu bağlamda Temyiz Kurulunun bozma kararı üzerine dosya yeniden yargılanmak üzere ilamı çıkaran daireye gönderilir. Daire kendisine gelen bu dosya üzerinde iki şekilde karar verebilir; ya Temyiz Kurulu kararına uyar ya da kendi kararında (ısrar eder) direnir.

Daire, Temyiz Kurulunun bozma kararına uyduğunu bildirirse, bu karardan artık dönemez bu kararı ile bağlıdır. Yani bozmaya uyma kararından dönerek, direnme (ısrar) kararı veremez. Daire bozma kararına uyduğunu bildirmesiyle temyize konu olan davanın dairede yargılamasına devam edilir. Uyma kararından sonra taraflara ne diyecekleri sorulur. Yoksa hem bozmaya uyup hem de taraflara ne diyecekleri sorulmadan, esas hakkında hüküm verilemez. Bozma kararı hükümlerinden sadece kararı temyiz etmiş olan tarafın yararlanması esastır. İlam hükmüne karşı diğer ilgililer temyiz isteminde bulunmamışlarsa kararı temyiz etmiş olanın istemi üzerine kararın bozulmasından yararlanamazlar (Kuru vd., 2001: 752).

Daire, Temyiz Kurulunun bozma kararına uymayıp kararında diretebilmektedir. Bu durumda kararın tekrar temyiz edilme imkânı vardır. Ancak burada şunu da ifade etmek gerekir ki ilk kararı temyiz etmemiş olan ilgililerin ikinci karar ola direktme kararını temyiz etme hakkı yoktur. Direktme kararı Temyiz Kurulunca tekrar temyiz olunarak dairenin direktme kararı ya haklı bulunur ya da tekrar bozma kararı verilebilir. Bu durumda Temyiz Kurulunca alınacak karar kesindir. Temyiz Kurulu direktme kararı üzerine de bozma kararını yinelerse daire artık bu karara uymak zorunda kalacaktır (Göncüler, 1995: 81; Sayın, 2000: 278; Ateş, 2011: 62; Doğanığiit, 2002: 5; 5; (SK. md. 55/8; HMK. md. 373/6).

4.1.3.3. Kaldırma Kararı

Sayıştay denetçileri tarafından hazırlanan yargılamaya esas raporlar Sayıştay Dairelerinde görüşüldükten sonra ya beraat ya da tazmin hükmüyle sonuçlandırılmaktadır. İlgililer, aleyhlerine verilmiş olan tazmin hükmünün kanunda belirtilen “kanuna aykırılık, yetkiyi aşmak, hesap yargılaması usullerine riayet etmemek vb. sebepler” nedeniyle bir üst mercii olan Temyiz Kurulunda incelenerek karara varılması üzerine temyiz ederler.

Temyiz Kurulu, temyiz edenin iddialarını yerinde görürse Sayıştay Dairesi ilamında yer alan tazmin hükmünü kaldırır. Bu karar sonucunda dairece alınan tazmin kararı kaldırılır ve sonuçları itibariyle beraat kararına eşittir.

Temyiz hükmünü ihtiva eden ilamın ilgili maddesindeki tazmin hükmünün kaldırılması istemi (temyiz hakkı olan ilgililerden herhangi biri tarafından itenmiş olsa dahi) sonucu, Temyiz Kurulunun tazmin hükmünün kaldırılmasına yönelik kararları, kararda ismi geçen bütün sorumluları kapsayacaktır. Böylece kararda ismi geçen tüm sorumlular tazmin hükmünün kaldırılmasıyla beraat etmiş sayılacaklardır (Göncüler, 1995: 82; Sayın, 2000: 278; Ateş, 2011: 62).

6085 sayılı Kanunu ve ilgili ikincil mevzuatlarla getirilen yeniliklerden birisi de, Temyiz Kurulu tarafından hükmün kaldırılmasına yönelik alınacak kararın usulüne ilişkindir. Buna göre, hükmün kaldırılabilmesi ancak kurul üye tamsayısının üçte iki çoğunluğunun kararıyla alınabilecektir. Temyiz Kurulu, yirmi üyeden oluşmaktadır (Yönetmelik, md. 28). Kurul üye tamsayısının en az üçte ikisiyle toplanacağından toplantı yeter sayısı ondört üyenin katılımıyla gerçekleşecektir. Hükmün kaldırılabilmesi içinde kurul üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu yani ondört üyenin oyu gereklidir. Kurul ondört üye ile toplandığında, bir hükmün kaldırılabilmesi için Kurulun oybirliği ile karar alması gerekmektedir (Ateş, 2011: 62).

4.2. Karar Düzeltmesi

Karar düzeltme yoluna da diğer kanun yollarında olduğu gibi ancak davanın tarafları karar düzeltme talebinde bulunabilmekte ve tarafın hukuki yarar şartı aranmaktadır. Dolayısıyla istemi üzerine temyizi bozulan taraf, kural olarak karar düzeltme yoluna gidemeyecektir. Ancak hukuki yararı söz konusu olduğunda bu kişilerce de karar düzeltme yoluna gidilebilecektir (Kuru vd., 2001: 771).

Karar düzeltme talebi Sayıştay Kanununda düzenlenmiştir. Buna göre; Temyiz Kurulu tarafından verilen nihai kararın henüz kesinleşmeden yine temyiz mercii tarafından tekrar gözden geçirilmesini sağlayan bir yol olarak karşımıza çıkmaktadır. Karar düzeltme yolunun asıl amacı da Temyiz Kurulunun temyiz incelemesi sırasında yapmış olduğu hatalardan dönmesini ve onları düzelterek, adaletin tecelli etmesini sağlamaktan ibarettir.

4.2.1. Karar Düzeltme Sebepleri

Karar düzeltme sebepleri 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nda sınırlı sayıda düzenlenmiştir. Buna göre karar düzeltme sebepleri Sayıştay Kanunu'nda; *"hükmün esasına etkili iddia ve itirazların kararda karşılanmamış olması; bir kararda aynı konu hakkında birbirine aykırı hükümler bulunması; temyiz incelemesi sırasında hükmün esasını etkileyen belgelerde hile ve sahtekârlığın ortaya çıkmış olması; temyiz sebeplerinden en az birinin mevcut olması halleri"* olarak belirtilmiştir (SK. Md. 57/1). Yani Sayıştay Kanunu'ndan da anlaşılacağı üzere karar düzeltmesi yoluna ancak kanunda sınırlı olarak belirtilen sebeplerle başvurulabilmekte ve karar düzeltmesi istemini karara bağlayacak mercii dilekçede belirtilen sebeplerle bağlı olmaktadır (Ateş, 2011: 64; SK. Md. 57/3).

i) Hükmün Esasına Etkili İddia Ve İtirazların Kararda Karşılanmamış Olması; burada sözü edilen iddia ve itirazlar; temyiz dilekçesinde yer alan iddia ve itirazlar ile karşı tarafların oluşturduğu cevap niteliğindeki yazışmalarda yer alan iddia ve itirazların Temyiz Kurulunda karşılanmamış olması ve bu durumun hükmün esasına etkili olması halinde geçerli olabilmektedir (Md. 57/a).

ii) Bir Kararda Aynı Konu Hakkında Birbirine Aykırı Hükümler Bulunması; Sayıştay Kanununa göre; Temyiz Kurulu kararında, aynı konu hakkında birbirine aykırı hükümler bulunması durumunda da bu aykırılığın giderilmesi için karar düzeltmesi yoluna başvurulur (Md. 57/b).

iii) **Temyiz İncelemesi Sırasında Hükmün Esasını Etkileyen Belgelerde Hile Ve Sahtekârlığın Ortaya Çıkmış Olması;** Hükmün esasını etkileyen belgelerde hile ve sahtekârlık temyiz dilekçesi ile birlikte ibraz edilen belgelerde olabileceği gibi temyiz dilekçesinin Temyiz Kurulunda görüşülmesi sırasında dosyaya sonradan konularak da olabilecektir.

iv) **Temyiz Sebeplerinden En Az Birinin Mevcut Olması;** Sayıştay Kanununda temyiz sebeplerinin en az birisinin mevcut olması karar düzeltilmesi sebebi sayılmıştır. Daire kararlarına karşı temyiz yoluna başvurulma olanağı sağlayan sebepler, Temyiz Kurulu kararında da karşımıza çıktığında karar düzeltilmesi sebebi olmakta ve ayrı bir kanun yolu niteliği kazanmaktadır. Görüldüğü üzere, karar düzeltilmesi yolu Sayıştay'da uygulanan kanun yollarının karması olarak Temyiz Kurulu kararlarına uygulanabilmektedir (İnan, 1992: 102; Oymak ve İnan, 2011: 97).

4.2.2. Karar Düzeltme Usulü ve Karar Düzeltme Talebinde Bulunabilecekler

4.2.2.1. Karar Düzeltme Usulü

Karar düzeltilmesi, 1982 Anayasasının; "*Sayıştay'ın kesin hükümleri hakkında ilgililer yazılı bildirim tarihinden itibaren onbeş gün içinde bir kereye mahsus olmak üzere karar düzeltilmesi isteminde bulunabilirler*" şeklindeki hükmü gereğince Anayasa ile düzenlenmiş bir hak olarak karşımıza çıkmaktadır.

İlgililer Temyiz Kurulu kararlarına karşı, hem 1982 Anayasası gereği hem de Sayıştay Kanunun ilgili hükmü gereğince, yazılı bildirim tarihinden itibaren başlayarak onbeş gün içinde, bir defaya mahsus olmak üzere karar düzeltilmesi isteminde bulunabileceklerdir (Akyel, 2015: 7). Karar düzeltilmesi istem ve incelemesi temyiz şekil ve usulleri çerçevesinde yürütülür. Bu itibarla karar düzeltilmesi istemlerinin de karşı tarafa tebliği gerekmektedir. Tebliğ işlemleri üzerine gerekli cevaplar alındıktan sonra veya taraflardan herhangi biri süresi içinde karşılık vermediği takdirde karar düzeltilmesi istemi, Temyiz Kurulunca incelenmeye başlanacaktır. Karar düzeltilmesi istemi de temyiz istemi yöntemlerinde olduğu gibi Kanunda yazılı sebeplere dayanmıyor ise, karar düzeltilmesine mahal olmadığına karar verilir ve konunun esasına geçmeden istem reddedilir (Göncüler, 1995: 94; Ateş, 2011: 64-65; Ataç vd. 2004: 199).

Temyiz Kurulu, karar düzeltilmesi isteminde ileri sürülen sebeplerle bağlıdır. Bu bağlamda gelen karar düzeltme talepleri yerinde görülürse işin esastan görüşülmesine karar verilir ve aynen temyiz incelemesinde olduğu gibi Temyiz Kurulu, karar düzeltilmesi istenen ilam hükmünü ya aynen veya düzelterek onar ya kaldırır ya da bozar (SK. Md. 57/2-3).

Ayrıca şunu da ifade etmek gerekir ki, karar düzeltilmesi istemi, kesin hükmün yerine getirilmesine engel teşkil etmez. Yargılamanın iadesi isteminde olduğu gibi kanunen muteber teminat karşılığında Temyiz Kurulu, kesin hükmün geciktirilmesine dönük bir karar veremez (Doğanyigit, 2002: 9).

4.2.2.2. Karar Düzeltme Talebinde Bulunabilecekler

Sayıştay Kanunu, Temyiz Kurulu kararları hakkında düzeltme talebinde bulunabileceklerin kimler olduğunu Kanunun "*52'nci maddesinde yazılı olan ilgililer*" ibaresini kullanarak ifade etmiştir (Md. 57). Bu bağlamda karar düzeltilmesi talebinde bulunabilecek olanlar temyiz usulünde olduğu gibidir. Buna göre karar düzeltme talebi sorumlular; sorumluların bağlı bulunduğu kamu idareleri; Maliye Bakanlığı; muhasebe birimleri ve Sayıştay Başsavcısı tarafından yapılabilir.

4.3. Yargılamanın İadesi (Yenilenmesi)

Hukuk devletinin temel özelliği yapılan işlemlerin yargı denetimine tabi tutulmasıdır. Bu bağlamda yargı düzeni içerisinde de örneğin ilk derece mahkemeleri tarafından alınan kararların denetlenmesi, yargı kararlarının üst mahkemelerce incelenmesi ve yargılama aşamasında oluşabilecek hataların önlenmesi gerekmektedir. Bu çerçevede yargılama aşamasında elde olmayan nedenlerden dolayı yargılamanın neticesini etkileyebilecek olan bilgi, belge ve dökümanların yargılama yapıldıktan sonra ortaya çıkması halinde taraflara yargılamanın yenilenmesi hakkı tanınmıştır (Gözübüyük, 2006: 200). Buna göre yargılamanın tarafları, uyumsuzluğu nihai karara bağlayan yargılamalarda adli hata ve/veya maddi hata yapıldığı sonradan anlaşılırsa bu önemli aykırılığın giderilmesi adına olağanüstü kanun yolu olan yargılamanın iadesi yoluna başvurulabilmektedirler (Kunter vd., 2006: 1417-1418).

Yargılamanın iadesi, adli hata sonucunda yapılmış bir haksızlığın giderilmesini sağlamayı amaçlar (Kunter vd., 2006: 1418) ve geçmişe etkili olarak sonuç doğurur. Dolayısıyla yargılamanın iadesi ile hatalı kesin hüküm bertaraf edilerek, yerine hatasız bir hüküm verilmektedir (Üstündağ, 1989:747). Bu bağlamda kesin hükme bağlanmış olan bir davaya yeniden bakılmayacağına ilişkin kuralın en önemli istisnası yargılamanın iadesi yolu olduğu görülmektedir (Kuru vd., 2001: 812-813). Çünkü yargılamanın iadesi yolu ancak, kesinleşmiş olan kararlara karşı ve maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden kararlar için söz konusudur. Dolayısıyla maddi anlamda kesin hüküm gücü olmayan kararlara karşı yargılamanın iadesi yoluna başvurulamayacaktır (Kuru vd., 2001: 812-815; Pekcanitez vd., 2005: 525-526).

Bir yargı kararı, kanunda gösterilen esas ve usullere uyularak verildikten sonra itiraz ve temyiz gibi başvuru yollarından geçerek veya itiraz ve temyiz başvuru süreleri sona ermekle kesinleşmektedir. Kesinleşen kararlar artık değişmez niteliğe kavuşurlar ve hiçbir mercii ya da kuvvet o kararı değiştiremez. İşte yargı kararının bu değişmezlik kudret ve niteliğine sahip olmasına kesin hüküm adı verilmektedir (Göncüler, 1995: 97). Bu bağlamda, Sayıştay Dairesi tarafından yapılan hesap yargısı sonucu verilen kararlar henüz kesinleşmemişse, Sayıştay Kanununda belirtilen yargılamanın iadesi sebeplerinden biri veya bir kaç gerçekleşmiş dahi olsa karar kesinleşmediği için yargılamanın iadesi yoluna gidilemeyecektir.

4.3.1. Yargılamanın İadesi Sebepleri

Yargılamanın yenilenmesinde önemli olan konulardan birisi de yenilenmenin hangi sebeplerin mevcut olması durumunda kabul edileceğidir. Devletin “af yetkisi”ne ihtiyaç duymaksızın “hata”ların düzeltilmesine imkân tanıyan bu sebepler, aynı zamanda bir “hak” bahşedecek nitelikte olması gerekmektedir. Diğer taraftan “kesin hüküm” kaide, “yargılamanın yenilenmesi” istisnai bir yol olduğuna göre istisnai kabul eden sebeplerin Kanunlarda açıkça gösterilmiş olması gerekmektedir (Arena, 1910: 78; aktaran Erem, 1962: 14). Bu bağlamda, yargılamanın iadesi sebepleri Sayıştay Kanununda tahdidi olarak sayılmıştır. Bunun dışındaki bir sebepten dolayı, yargılamanın iadesi yoluna gidilemez. Sayıştay Kanununa göre yargılamanın iade sebepleri şunlardır;

- Hesapta maddi hata, isim yanlışlığı bulunması, noksanlık veya mükerrerlik olması,
- Hükme etki yapmış olan bir belgede sahtecilik bulunması,
- Denetleme veya hesap yargılaması sırasında görülmeyen yanlış veya usulsüz bir işlemin hükümden sonra meydana çıkmış olması,
- Denetleme veya hesap yargılaması sırasında bulunmayan hükme tesir edebilecek bazı belgelerin hükümden sonra ortaya çıkması,
- Hükme esas tutulan bir ilamın bozulma suretiyle ortadan kalkmış olması,

- Bilirkişi veya uzmanın gerçeğe aykırı rapor düzenlediğinin ortaya çıkmasıdır.

4.3.1.1. Hesapta Yanlışlık, Eksiklik Veya Mükerrerlik Olması

Sayıştay yargılamasına konu olan hesap ve işlemlerin yargılaması yapıldıktan sonra, söz konusu hesap ve işlemlerde maddi hata bulunması, isim yanlışlığı veya eksikliği bulunması ve noksanlık veya mükerrerlik bulunması halinde yargılamanın iadesi yoluna gidilecektir.

İdare hesabında maddi hatanın olabilmesi için o hesabı oluşturan unsurlarda bir hata yapılmış ve bu hata nedeniyle muhasebe yetkilisi veya gerçekleştirme görevlisinin haksız yere tazmin ile yükümlü tutulmuş olması gerekir. Başka bir ifadeyle, muhasebe yetkisinin hesabını teşkil eden işlemlerde her nasılsa yapılmış bir hata sebebiyle muhasebe yetkisi veya gerçekleştirme görevlisinin haksız bir kararla tazmin hükmü karşısında kalması gerekmektedir (Öztunalı, 1973: 9).

Diğer bir unsur isim yanlışlığı veya ismin eksik bulunması durumudur ki bu halin bulunması durumunda da ilgili taraflar yargılamanın iadesini isteyebileceklerdir. Örneğin; muhasebe yetkilisi veya gerçekleştirme görevlisi olan (A)'nın sorumlu olması gerekirken hesap yargılaması sonucunda tazmin hükmünün (B)'ye yüklenmesi durumunda, haksız yere tazmin hükmü verilmiş bulunan (B), isim yanlışlığı sebebinin ileri sürerek ilama karşı yargılamanın iadesi yoluna başvurabilecektir.

Sayıştay, bir hesabın bütün aylarını ve bir aylık işlemlerin de her kalemini incelemekle yükümlüdür. Bu inceleme sırasında Sayıştay, bir işlemi veya bir kısım işlemleri inceleyememiş olabileceği gibi, bir hesabın müfredat işlemlerinden birinin veya bir kısmının kendi incelemesine arz edilmemiş olması da mümkündür. Bu nedenle, yerine göre, muhasebe yetkilisi ile gerçekleştirme görevlisinin bağlı olduğu daire, Maliye Bakanlığı, Sayıştay Başsavcısı bu noksanı ileri sürerek o kısmı işlemlerin de incelenip ilgililerin tazmin veya beraatına hükmedilmesini isteyebilirler. Sayıştay da doğrudan doğruya bu noksan kısmın incelemesini yapabilir. Ancak bu istem ve doğrudan girişimler, yargılamanın iadesine başvuru için Sayıştay Kanunu'nda belirtilen süre ile sınırlı olacaktır (Göncüler, 1995: 101-102). Diğer bir durumda, Sayıştay yargılamasına konu olan hesap ve işlemlerde esasa ilişkin unsurlardan birinin veya bir kaçının noksan ya da mükerrer olmasıdır. Bu nedenlerle de Sayıştay ilamlarına karşı yargılamanın iadesi yoluna gidilebilecektir.

4.3.1.2. Hükme Etki Etmiş Olan Bir Belgede Sahtecilik Bulunması

Mahkemeye delil olarak sunulan ve hükme etki etmiş olan bir belgenin sahteliğinin anlaşılması, yargılanmanın yenilenmesi nedenidir. Evrakta sahtekârlık suçunun oluşması açısından belge sayılmayan, ancak hesap yargısında hükme esas alınan belgeler de yargılamanın yenilenmesini gerektirebilir. Yargılama neticesinde hükme etki eden unsurların baştan beri sahte olarak hazırlanmış olması ile yargılama sonrasında sahte hale getirilmiş bulunması arasında bir fark yoktur (Önder, 1966: 34). Diğer yandan sahte belge, hesap yargılaması aşamasında karara etki edebileceği gibi hesabın incelenmesi sırasında denetçiler tarafından istenilen bilgi temininde muhasebe yetkilisi veya gerçekleştirme görevlisi tarafından ibraz edilerek de hesap yargılamasında karara etki edebilecektir. Eğer hesabın incelenmesi sırasında denetçiler tarafından istenilen bilginin temininde muhasebe yetkilisi ve/veya gerçekleştirme görevlisi tarafından sahte belge ibraz edilmiş ve bu belgeye dayanılarak ilgililer kendilerini sorumluluktan kurtarmış buldukları sonradan anlaşılırsa beraat hükmü aleyhine yargılamanın iadesi yoluna başvurulabilecektir (Göncüler, 1995: 103).

Sayıştay Kanunu'nda yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak belgenin sahte olması dikkate alındığından, belgenin sahte olmayıp sadece içeriğinin gerçeği yansıtmaması durumunda belge sahte sayılmaz. Böyle bir durumda yargılamanın yenilenmesi istenemeyecektir.

4.3.1.3. Yanlış veya Usulsüz Bir İşlemin Hükümden Sonra Ortaya Çıkması

Hesap veya işlemlerde yanlış veya usulsüz bir işlem yapılması sonucunda yersiz yapılan ödemeler, denetim veya hesap yargılaması sırasında evrakta gerekli bilgilerin olmayışı nedeniyle görülmemiş, ancak söz konusu işlem hükümden sonra ortaya çıkmışsa bu halde yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebilecektir.

4.3.1.4. Hükme Tesir Edebilecek Bazı Belgelerin Hükümden Sonra Ortaya Çıkması

Sayıştay Kanununda yargılamanın yenilenmesine gidebilmenin bir başka şartı olarak da “denetleme veya hesap yargılaması sırasında bulunmayan ve hükme tesir edebilecek belgelerin hükümden sonra ortaya çıkması^{***}” durumu olduğu belirtilmiştir.

Bu nedene dayanarak yargılamanın yenilenmesi istenebilmesi için, hüküm tarihinden sonra ele geçirilen belge, hükmün verilmesi sırasında mevcut olması gerekir. Hüküm verildikten sonra düzenlenmiş belgeye dayanılarak yargılamanın yenilenmesi istenemez. Burada yer alan belge kavramı doktrin ve yargı kararlarında geniş yorumlanmaktadır (Aydın, 2006: 216).

Yeni bir belgenin yargılamanın yenilenmesine konu edilebilmesi için şu sayacağımız şartların hepsini birlikte bünyesinde taşıması gerekmektedir. Buna göre söz konusu belge;

- Dava aşamasında mevcut olmalıdır. Dava sona erdikten sonra düzenlenen bir belge, yargılamanın yenilenmesinde gerekçe oluşturamaz.

- Yeni ele geçirilmiş olan belgenin hükme tesir edebilecek nitelikte bulunması gerekmektedir.

- Yine söz konusu belgenin hüküm verilmesinden sonra ortaya çıkmış olması gerekir.

- Son olarak, dava sırasında ya zorlayıcı sebep ya da lehine hüküm verilen tarafın eyleminden dolayı elde edilememiş ve mahkemeye sunulamamış olması gerekir (Kuru, 2001:5176; Üstündağ, 1989: 912; Alangoya, 2001: 102).

4.3.1.5. Hükme Esas Tutulan Bir İlamın Bozulma Suretiyle Ortadan Kalkmış Olması

Sayıştay Kanununda belirtilmiş bulunan yargılamanın yenilenmesine etki eden bir diğer unsur “hükme esas tutulan bir ilamın daha sonra diğer bir hüküm ile bozulmuş olması” durumudur. Hesap yargılaması sırasında, kesin delil olarak Sayıştay dairesine bir ilam (daire kararı) sunulmuş olup, dairede bu ilam neticesinde kararını vermiş ve daha sonra daire kararına esas olan bu ilamın kesin bir hükümle ortadan kalkması halinde yargılamanın yenilenmesi gerekecektir.

---

^{***} Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı T: 10.11.1998, Tutanak No: 24318; “Yargılama sırasında bulunmayan söz konusu belgelerin incelenmesi sırasında temyiz konusu olmayıp, yargılamanın iadesi (yenilenmesi) kapsamında mütalaa olunması gereken bir husus olduğundan Temyiz Kurulunca yapılacak işlem olmadığına, ... gereğinin yapılması için dosyanın dairesine gönderilmesine karar verildi”.

4.3.1.6. Bilirkişi Veya Uzmanın Gerçeğe Aykırı Rapor Düzenlediğinin Ortaya Çıkması

Bilirkişi; Sayıştay'ca yapılacak denetim, inceleme ve yargılama aşamalarında ortaya çıkan ve çözümü için özel bilgi, yetenek ve tecrübe ihtiyacı duyulan konulardan hâkimin başvurduğu ihtisas sahibi ve uzmanlaşmış kimselerdir (Yılmaz, 1992: 137). Bilirkişi ayrıca, yargılama usulüne ilişkin mevzuatımızda da hâkimin ihtiyaç duyduğunda başvurduğu ve yargılamanın bir parçası olarak değerlendirilen kişiler olarak ifade edilmiştir. Yargıtay'ın ilgili kararında da “bilirkişinin görevi hâkime yardımcı olmaktır” ifadesi yer almaktadır^{§§§}.

Sayıştay'da yargılama aşamasında bilirkişi veya uzman müesseselerinden yararlanılabilmektedir. “Sayıştay yargılamaında yer alan bilirkişinin hukuki durumu, yetkisi ve sorumluluğu genel hükümlere tabidir” (SK. Md. 6/3). Sayıştay'ın denetim ve inceleme işlemleri sırasında ihtiyaç duyulan bilirkişiler ile denetimler esnasında gerekli görülecek uzmanların görevlendirilmelerini, bunların niteliklerini, görev, yetki ve sorumluluklarını çalışma şartlarına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenmiştir****. Hesap ve işlemlerin yargılanması sırasında bilirkişi ya da uzman müessesesinden yararlanılması ve daha sonra yargılamanın esasını teşkil eden bilirkişi raporu ya da uzman raporunun gerçeği yansıtmadığı anlaşılması halinde yargılamanın yenilenmesine gidilebilecektir.

4.3.2. Yargılamanın İadesi Usulü ve Yargılamanın İadesi Talebinde Bulunabilecekler

4.3.2.1. Yargılamanın İadesi Usulü

Yargılamanın iadesine başvuru için beş yıllık bir süre belirlenmiştir. Bu süre Sayıştay dairesi kararının tebliğ tarihinden itibaren başlar. Bir ilamın bir kısım maddeleri için temyize, bir kısım maddeleri için yargılamanın iadesi yoluna başvurulabilir (Ateş, 2011: 64). Yargılamanın iadesi için yazılması gereken dilekçelerde bulunması gereken hususlar;

- Başvuruda bulunan kişinin adı, soyadı, unvanı ve adresi;
- İlam tarihi ve numarası;
- Davaya konu olan hesabın adı ve yılı;
- Başvurunun konusu;
- Yargılamanın iadesi için başvurulduğu ve başvurunun hukuki sebepleri;
- Varsa duruşma talebi dilekçede bulunması gerekmektedir.

Ayrıca dilekçeye, davaya konu olan unsurları ispat edecek olan belgeler de eklenmelidir. Söz konusu dilekçenin yukarıda belirtilen unsurları içermediği daire tarafından anlaşılırsa, eksikliklerin tamamlanması için taraflara on beş günlük bir süre tahsis edilir. Bu süre içinde eksiklikler tamamlanmazsa, dairece başvurunun reddine karar verilir^{††††}.

Yargılamanın iadesi istemi, hükmü veren dairece incelenir ve ilk olarak yargılamanın iadesi talebinin kabulüne veya reddine karar verilir. Daire bu inceleme sırasında, istemin süresi içinde ve buna yetkili kişi veya makamlarca yapıp yapılmadığına ve meselenin kanunda sayılan sebeplere dayanıp dayanmadığına bakarak; önce yargılamanın iadesine yer olup olmadığı hususunu karara bağlar.

§§§ Yargıtay Kararı, 4. HD. T: 02.12.1982; Sayı: 7303/11153,

**** Ayrıntı için bkz. Sayıştayca Bilirkişi ve Uzman Görevlendirilmesine İlişkin Yönetmelik, RG. T: 17.12.2011, Sayı: 28145.

†††† Sayıştay Daireleri Çalışma Usul ve Esasları, RG. T: 17.12.2011, Sayı: 28145, md. 19.

Sayıştay Dairelerince verilen kararlara ilişkin, Sayıştay'a gelen dilekçe ve yazılar, yapılan ihbarlar, müfettiş raporları ya da doğrudan Dairelerce yargılamanın iadesi suretiyle görüşülmesi kararlaştırılan konular; görüşü alınmak üzere ilgili sayman hesabının raporunu düzenleyen veya Sayıştay Başkanlığınca görevlendirilen denetçiye havale edilmektedir.

Denetçi, söz konusu başvuruyu öncelikle şekil şartları yönünden inceler. Bu aşamada göz önünde bulundurulmuş hususlardan ilki “yargılamanın iadesi” başvurusunda bulunanların Kanunda öngörülen kişi veya kurumlardan olup olmadığıdır. İkinci husus ise başvuru süresinin geçirilip geçirilmediği yönünden incelenmesidir. Başvurunun, Sayıştay Kanunu'nun 52. maddesinde sayılmayan kişi veya kurumlar tarafından yapılmadığı ya da süresi içinde yapılmadığı tespit edilmiş ise esasa geçilmeden Sayıştay denetçisi tarafından durum açıklanarak yapılacak bir işlemin olmadığı belirtilir. Yargılamanın iadesi başvurusunda şekil şartları yönünden reddine ilişkin bir husus söz konusu değil ise başvuru dilekçesi, buna ilişkin ekler ile birlikte tazmin konusu olaya ilişkin ileri sürülen hususlar incelenir ve sonuçta ilgili rapor maddesindeki tazmin hükmünün yargılamanın iadesi yoluyla kaldırılmasının gerekip gerekmediği yönünde, denetçi kendi mütalaasını içeren raporu hazırlar (Doğanyigit, 2002:7). Kabul kararı verilmesi halinde iade edilen hususlarla sınırlı olmak üzere hesap yargılaması yapılır ve tekrar karar ihdas edilerek ek ilam düzenlenir. İlgililer kendilerine tebliğ edilen bu ek ilamı temyiz edebilirler (Ateş, 2011: 64).

4.3.2.2. Yargılamanın İadesi Talebinde Bulunabilecekler

Sayıştay Kanunu, Daire kararları hakkında yargılamanın iadesi talebinde bulunabileceklerin kimler olduğunu “*Kanunun 52'nci maddesinde yazılı olan ilgililer*” ibaresini kullanarak ifade etmiştir (Madde 56). Bu bağlamda yargılamanın iadesi talebinde bulunabilecek olanlar temyiz ve karar düzeltilmesi usulünde olduğu gibidir. Buna göre karar düzeltme talebi; sorumlular; sorumluların bağlı bulunduğu kamu idareleri; Maliye Bakanlığı; muhasebe birimleri ve Sayıştay Başsavcısı tarafından yapılabilecektir.

Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki Sayıştay daireleri tarafından da doğrudan yargılamanın iadesi kararı verilebilmektedir. Sayıştay dairelerinin re'sen yargılamanın iadesi yapılabilmesi için sayıştay denetçileri tarafından bir talebin olması gerekmektedir. Yargılamanın iadesi ile ilgili bir belge geldiği zaman denetçi bunu ek rapor tanzim ederek ve ortaya çıkan belge ya da yeni durumun yargılamanın iadesine konu olabileceğini belirterek bu yolu kullanmaktadır (Sayın, 2000:280).

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sayıştay, 1876, 1924, 1961 Anayasalarında olduğu gibi 1982 Anayasasında da yerini almış olan anayasal bir kurumdur. Anayasamıza göre Sayıştay'ın idari işlevleri olduğu kadar, yargısal işlevleri de bulunmaktadır. Ancak, yukarıda da ifade edildiği gibi Sayıştay'ın bir yargı organı olup/olmadığı konusu uzun süre tartışılmıştır (Karakaş, 2005: 69).

Sayıştay ilk var olduğu andan itibaren yargı yetkisine sahip ve bu yetkiyi Anayasal bir hak olarak kullanan önemli kamu kurumlarımızdan birisidir. Dolayısıyla Sayıştay'dan beklediğimiz fonksiyonların layığıyla yerine getirilebilmesi için Sayıştay'ın yargısal kimliğine zarar verecek olumsuz açıklamalardan ve tartışmalardan kaçınılması gerekmektedir. Bu bağlamda kendisine hem Anayasal bir hak olarak hem de mali mevzuatımız kapsamında kamu kaynaklarını mevzuat hükümlerine uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını denetleyip kesin hükme bağlama görevi verilmiş olan Sayıştay yargısının kimliği üzerindeki tartışmaların bitirilerek, yeni Anayasada bu hususa kesin bir noktanın konulması gerekmektedir.

Hukuk devleti ilkesinin bir sonucu ve gereği olarak mahkemelerin vermiş oldukları kararların yeniden gözden geçirilmesi bir zorunluluk olarak ifade edilebilir. Bu zorunluluk hukuk düzeninde meydana gelebilecek olan aksaklıkların giderilmesi noktasında önemli bir müesese olarak gördüğümüz kanun yollarıdır. 6085 sayılı Sayıştay Kanununda Sayıştay ilamlarına karşı gidilebilecek kanun yollarını, kanunun sistematığı içerisinde “Temyiz, Yargılamanın İadesi ve Karar Düzeltilmesi” olarak düzenlenmiştir. Belirtilen kanun yolları içerisinde; “temyiz ve karar düzeltilmesi” normal bir kanun yolu iken, “yargılamanın iadesi” kısıtlı sebeplerle başvurulabilen olağanüstü kanun yoludur.

6085 sayılı Kanunla getirilen ve hem yargılama aşamasında hem de kanun yollarına başvurma aşamasında önemli gördüğümüz değişikliklerden birisi Sayıştay ilamlarının gerekçeli olarak alınmasıdır. Öncelikle alınan kararlarla maddi olgular arasındaki bağın tam olarak kurulmasıyla mahkemelere karşı güvenin ve adalet duygularının pekişmesini sağlayacak ayrıca kararlar alınırken gerekçenin hazırlanacak olması mahkeme tarafından alınacak kararların keyfilikten uzak olmasını sağlayacaktır. İlamın gerekçeli olarak hazırlanmasının bize göre en önemli etkisi mahkeme tarafından alınan kararların sorumlular tarafından daha anlaşılır hale gelmesidir. Bu da kanun yollarının daha etkin kullanılmasına vesile olacaktır.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu ile birlikte kanun yolları adına getirilen önemli değişikliklerden birisi de kanun yollarına başvurmada önemi yüksek olan başvuru dilekçesinin nasıl ve ne şekilde yazılması gerektiğini açık bir şekilde düzenlemiş olmasıdır. Söz konusu bu düzenleme, Sayıştay ilamlarına karşı haksızlığa uğradığını düşünenlerin kanun yollarına başvurmada şekil şartının yerine getirilmesine büyük katkı sağlamaktadır.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu ile yapılan bir diğer değişiklik ise temyiz isteminin, ilamın ilgililere tebliğinden itibaren altmış gün olarak belirlenmiş olmasıdır. Bu süre 832 sayılı eski Sayıştay Kanun’unda doksan gün olarak düzenlenmişti. Bu değişiklik neticesinde Sayıştay’ın temyiz müesasesini hızlandırmak istediği ve hak arama yollarının daha hızlı bir şekilde sonuçlandırmak istediği anlaşılmaktadır. Tabi burada ilgililerden de bahsetmek gerekir. Yeni düzenlemeyle beraber Sayıştay ilamlarının tebliğ edileceklerinin sayısının artırılması kanun yollarına başvurabileceklerin sayısını da arttırmıştır. Kanun yollarında ilgililerin sayısının artırılması hukuk sisteminde adaletin tesis edilmesi adına önemli bir adım olarak değerlendirilmelidir.

6085 sayılı Kanunla getirilen önemli bir düzenleme de temyiz kurulunun temyiz olunan ilam hükmünü kaldırma kararı verebilmesi için tasdik ve bozma kararlarından ayrı olarak üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun oyu gerekli kılınmıştır. 832 sayılı eski Sayıştay Kanun’unda kanun yollarında verilecek kararlarda mevcudun salt çoğunluğu aranmaktaydı. Dolayısıyla yeni düzenleme ile Sayıştay daireleri tarafından verilen kararların kaldırılması için salt çoğunluk yerine nitelikli çoğunluğun aranması daire kararlarının kaldırılmasının zorlaşacağı anlamına gelebileceği gibi hatalı ve/veya yanlış kararın kaldırılma niteliğinin de artırılması anlamına gelmektedir.

KAYNAKÇA

- Akdağ, E. (1997). Sayıştay’ın anayasal kimliği, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 25, Nisan-Haziran 1997, ss. 147-180.
- Akyel, R. (2015). Bir hesap yargısı olarak Sayıştay, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Yıl:6, Sayı:23 (Ekim 2015), ss. 1-22.
- Akyıldız, A. (2015). İstinafa ilkesel bakmak, *Danıştay Ve İdari Yargı Günü 147.Yıl Sempozyumu*, Ankara.
- Alangoya, H. Y. (2001). *Medeni usul hukuku esasları u*, İstanbul.
- Arena, P. (1910). *La revisione dei giudicati*, Torino. s. 78, Aktaran; Faruk EREM, Muhakemenin yenilenmesi hakkında genel bilgiler, *AÜHFD.*, Cilt XIX, 1962, ss. 3-47.

- Aslan, Z. (2000). Sayıştay'ın sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevi, *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi*, İ.Ü. Rektörlük No: 4260, İstanbul: 2000, ss. 93-100.
- Ataç, E., Çoşkun, G. ve Moğol, T. (2004). *Devlet bütçesi*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Ateş, Y. (2011). 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nda kanun yolları, *Dış Denetim Dergisi*, (Ocak-Şubat-Mart 2011), Y. 2, S. 3, ss. 58-65.
- Aydın D. (2006). Ceza muhakemesi kanununda itiraz, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Yıl 2006, S. 65, ss. 58-70.
- Aydın, M. (2007). Mahkemelerde Taraflarca ileri sürülen anayasaya aykırılık iddialarının ciddiliği, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Y. 2007, C. 62, S. 3, ss. 23-56.
- Aydın, U. (2006). *Medeni usul hukuku*, 1. B., Anadolu Üniversitesi Baskısı, Eskişehir.
- Baş, H. (1984). Bütçe harcamalarının yargısal denetimi, *Bütçe Uygulaması ve Denetimi Semineri*, Anadolu Üniversitesi Yayını, Yayın No: 52, Eskişehir, ss. 110-132.
- Başlar, K. (2005). *Anayasa yargısında mahkeme kararları*, Roma Yayınları Ankara.
- Bilgen, P. (1994). Sayıştay'ın yargı düzeni içindeki yeri (bir savaş hikâyesi), *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No:7, Nisan 1994, ss. 37-54.
- Çağlayan, R. (2015). *İdari yargılama hukuku*, 7. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Deliduman, S. (2006). Hukuk yargısında temyiz süresi, *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 80, S. 4, Yıl 2006, ss. 1537-1545.
- Doğanyığıt, S. (2002). Sayıştay yargısında kanun yolları, *Sayıştay Dergisi*, Ocak – Haziran 2002, S. 44-45, ss. 03-10.
- Duran, L. (1967). Yüksek mahkemeler arasında içtihad uyumsuzluğu, *Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Yeni Seri, Yıl 1, S. 1, ss. 15-28.
- Duran, L. (1974). "Sayıştay, Yüksek Mahkeme Değil Ama, Bir İdari Yargı Merciidir", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt:7, Sayı:1, 3-10.
- Ercan, İ. (2001). Güncel tartışmalar ışığında hukuk yargısı bağlamında alman istinaf sistemi, (Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. yaş günü armağanı), Ed. Abuzer Kendigelen, İstanbul.
- Esen, S. (1996). *İptal davası ve itiraz yolunda anayasa mahkemesinin yaptığı ilk inceleme*, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, Ankara.
- Göncüler, M. A. (1995). *Sayıştay yargılaması*, İstanbul Üniversitesi SBE, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Gözler, K. (2000). *Anayasa hukuku dersleri*, Ekin Kitapevi, Bursa.
- Gözübüyük Ş. (1973). Sayıştay ve yargı görevi, *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, C. XXI, Yıl. 1973, S. 4, ss. 157-171.
- Gözübüyük, Ş. (1991). *Yönetmelik yargı*, 8. Baskı, S Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara.
- Gözübüyük, Ş. (2006). *Yönetmelik yargı*, 25. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara.
- İnan, A. (1992). *Bütün yönleriyle Türk Sayıştayı*, Ankara.
- Kaneti, S. (1990). Sayıştay'ın anayasal konumu, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 1, Temmuz-Eylül 1990, ss. 7-18.
- Karakaş, M. (2005). *Kamu harcamalarında sayıştay tarafından yapılan denetime tarihsel bir bakış ve 5018 sayılı kanun çerçevesinde Sayıştay'da yapılan düzenlemeler*, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, 48. Seri, İstanbul.
- Kent, B. (2007). Türk ve Alman Sayıştayları, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. XI, Sa.1-2, Y.2007, ss. 981-1005.
- Kunter, N., Yenisey, F. ve Nuhoğlu, A. (2006). *Muhakeme hukuku dalı olarak ceza muhakemesi hukuku*, 14. Bası, İstanbul.
- Kuru, B. (2001). *Hukuk muhakemeleri usulü*, Cilt V., Demir-Demir Yayıncılık, 6. B., İstanbul.
- Kuru, B., Arslan, R. ve Yılmaz, E. (2001). *Medeni usul hukuku*, Yetkin Yayınları, 13.B., Ankara.
- Muşul, T. (2009). *Medeni usul hukuku (temel bilgiler)*, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 2. B., Yetkin Yayınevi, Ankara.
- Mutluer, K., Öner, E. ve Kesik, A. (2006). *Bütçe hukuku*, 2. B., Bilgi Üniversitesi Yayınları No: 99, İstanbul.

- Onar, S. S. (1966). *İdare hukukunun umumi esasları*, C. I-II-II, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul.
- Oymak, C. ve İnan A. (2011). *Temel Mali Kanunlar, sayıştay yargısı ve hak arama yolları*, Vizyon Yayınları, Ankara.
- Önder, A. (1966). Ceza muhakemeleri usulü hukukunda muhakemenin iadesinde müşterek sebepler, *İHFM XXXII*, 1. ss. 30-42.
- Özbudun, E. (1986). *Türk anayasa hukuku*, Ankara.
- Öztonalı, M. H. (1973). Yargılamanın iadesi, *Sayıştay Mali Hukuk Dergisi*, Yıl. 4, S. 21, Ankara, ss. 1-12.
- Pekcanitez, H., Atalay, O. ve Özekes, M. (2005). *Medeni usul hukuku*, 4. B., Yetkin Yayın Evi, Ankara.
- Pınar, İ. (1989). *Mahalli idareler hesap usulleri, 1050 sayılı kanun ve ayniyat işlemleri*, Feryal Matbaacılık, Ankara.
- Postacıoğlu, İ. E., (1975). *Medeni usul hukuku dersleri*, 6. B., İstanbul.
- Sayın, İ. H., (2000). *Kamu personelinin mali sorumluluğu*, Evin Yayıncılık, Ankara.
- Tanör B. ve Yüzbaşıoğlu, N. (2001). *Türk Anayasa hukuku*, 2. B.,YKY Yayınları, İstanbul.
- Toroslu, N. (2001). *Ceza muhakemesi hukuku*, Savaş Yayınları, Ankara.
- Uz, A. (2005). Hesapları kesin hükme bağlamakla görevli Sayıştay'ın yargısal kimliği, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 54, S. 4, Yıl 2005, ss.361-374.
- Üstündağ, S. (1989). *Medeni yargılama hukuku*, C. I-II., İstanbul.
- Yılmaz, E. (1992). *Hukuk sözlüğü*, Yetkin Yayınları, Ankara.
- Yüce, T. T. (1968). *Ceza muhakemesi hukukunda hukuk devleti esasları*, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum.